

مردم شناسی جسمانی ایران ۷۰۱

کیث (ص ۷۵ - ۷۶) مشاهدات خود را درباره اعراب بدین طریق خاتمه میدهد: « اعراب نسبت به سایر نژادهای بشری چه وضع و موقعیتی دارند؟ در پیش این مطلب باید رابطه عربستان را با مرذهای نژادی مجاور در نظر بگیریم. دریای احمر شبیه جزیره عربستان را اقوام حامی افریقا که اغلب خون عرب نیز دادند جدا کرده است. عربستان بوسیله خلیج فارس و خلیج عمان از قاره آسیا جدا است. این خلیج یک مرز نژادی است که قوم عربها از مردمی که با آن منسوب نیستند یعنی نوع هند و افغان جدا کرده است. و نیز در شمال قاعده شبیه جزیره داخل مرز نژادی دیگری میشود که مرز جنوبی نژاد خالصتر قفقازی باشد. سپس در سمت خاور اقوام هند هستند که علاوه بر زنگ پوست قهوه‌ای و موی سیاه یا قهوه سیاه شیاهنهای زیادی با اعراب دارند. اگر فرض کنیم که نژادهای فعلی بشر در یا نزدیک مناطقی که فعلاً زندگی میکنند راه تکامل پیموده و نشو و نما کرده است باید با این نتیجه برسیم که اعراب رابطه تکاملی با همه اقوام مجاور خود دارند. این مطلبی است که مادر طی آزمایش و مطالعات خود بدهست آورده ایم. اعراب از بعضی خصوصیات بالاقوام حامی افریقا و مردم در او بدبی و هند و آریائی هندوستان و مردمانی که از دروازه های هند تا ساحل شرقی مدیترانه سکنی دارند شریک است. قیافه و شکل عرب در غاہر اغلب بقدرتی به قیافه نژاد قفقازی شباخت دارد که ممکن است اورا با یک اروپائی جنوبی اشتباه کرد ولی زنگ او معمولاً تیره‌تر از زنگ مردم جنوب اروپا است در ترکیب نژادی او بدون شک برخی صفات سیاهپوستی تشخیص داده میشود و این صفات است که اورا با دراویدیها و حامی‌ها هر بوط میکند.

حال جگونه میتوان درباره مردمانی که از حیث قیافه و خصوصیات با نژاد قفقازی شبیه هستند و خصوصیات مشترک با نژادهای تیره پوست مجاور خود دارند و ساکن عربستان میباشند قضایت کرد؟ برای تشریح این مطلب حوادث و ارتباط دیگری را باید مورد توجه قرارداد حتى امروز یک منطقه کمر بندی از نژاد زنگ دار دنیای قدیم را فراگرفته است. در یک انتهای سیاهپوستان افریقا و در انتهای دیگر سیاهپوستان ناحیه او قیانوس کبیرند. در این کمر بند هندوستان در وسط قرار دارد و احتمال میروند که در دوران یخچیدان همه این ناحیه بهم متصل بوده است. بنابراین فرضیه ساکنین اصلی عربستان زنگ دار و شبیه به حامی-

۴۶۰- مردم‌شناسی ایران

های افریقا از پل سمت و دراویدیهای هندوستان درست دیگر بوده‌اند. در شمال این منطقه کمر بندی سیاه دو مرکز تکاملی دیگر وجود داشته است. یکی مغولیها در شمال هیمالیا و دیگری قفقازیها در شمال فلات کوهستانی که از هیمالیا از راه ایران باسیای صغیر ممتد بوده است. در اینکه از مرکز مغولیها درست شرقی هیمالیا درازمنه اولیه مردمی بسمت جنوب عزیمت کرده و در زمانهای مختلف مغولیها از این راه وارد منطقه کمر بندی شده و بسمت ناحیه اوقيانوس کبیر پراکنده شدند. شکنی نیست. درست مغرب هیمالیا مهاجرت قفقازیها بسمت جنوب صورت گرفت. در دوران پیغمبران شبه جزیره بزرگ عربستان سرزمینی مورد توجه شکارچیان حادثه جو بوده است. مردم عربستان پدین ترتیب نمونه اختلاط دراویدیهای سیاهپوست هیباشند که مهاجمین سمت جنوب یا حاشیه حامی مرکز قفقازی در آن راه یافته و با آن مخلوط شده‌اند. چنین فرضیه بسیاری از مسائل مربوط به ترکیب تزادی و قرابت ساکنین عربستان را حل میکند. آیا ممکن است که مرکز تکاملی نوع قفقازی تا عربستان ادامه یافته باشد؟ در این صورت قوم عرب نزد تکاملی تر بشمار خواهد آمد.

در حالیکه بنظر من ارتباط غیرقابل تردیدی بین ایرانیها و اعراب ساکن مغرب ایران وجود دارد میزان و حد این ارتباط از نظر شواهد مردم‌شناسی و اندازه‌گیری موجود باید با تردید تلقی گردد. در قسمتهاي دیگر این فصل مقایسه‌های آماری و تشریحی گروههای اندازه‌گیری شده در ایران و عراق مورد بحث واقع شد. میزان ارتباط بین مردم ایران و عراق پس از انتشار کتاب نویسنده درباره مردم عراق روشن تر خواهد شد علی‌الخصوص که آن کتاب شامل مطالعات و گزارش مربوط پکردهای کردستان عراق و اعراب آل بومحمد ولایت عامره میباشد.

در فصل سوم این کتاب اشارات تاریخی درباره ترکیب تزادی ساکنین ایران از زمان هرودوت تا سال ۱۹۳۸ ذکر شده است. در فصل چهارم نام قبایل و تیره‌ها و تعداد و محل اقامات آنها در تمام مملکت گردآوری شده. در فصل فعلی مردم‌شناسی جسمانی مردم ایران بر اساس اندازه‌گیری‌های مختصر و غیرکافی نویسنده و اندازه‌گیری‌های سایر مولفین مورد بحث واقع شده که شامل مسائل زیر میگردد؛ عناصر اصلی تزادی جمعیت؛ مشاهدات درباره استخوان بندی و

مردم شناسی جسمانی ایران - ۷۰۳

مطلوب تطبیقی از نواحی جنوب غربی آسیا .

طبق مطالعات نویسنده عناصر اصلی جمعیت ایران از نوع مدیترانه‌است اگرچه تنوع و انحرافات قابل ملاحظه در آن مشاهده می‌شود . سردرازان فلات ایران از دو نوع مرکب هستند که عبارتند از يك دسته بینی راست و يك دسته دارای بینی بزرگ محدب ، دسته اولی معمولاً از حیث نژادی منسوب با پادشاهی نشینان شمال عربستان هستند و دسته دومی ظاهراً در فلات ایران نمو کرده‌اند این دو نوع سردراز بینی باریک صورت باریک واحدهای مشخص جداگانه می‌باشند ولی در میان آنها افراد بیشماری که دارای درجات مختلف اختلاط دونوع باشند وجود دارد .

بعلاوه نوع سرکوتاه فلات ایران از سه دسته ترکیب می‌شود . یکی دارای بینی راست یا مقعر دسته دیگر دارای بینی محدب زیاد و سر فرق بلند و پس سر صاف که نوع ارمنی را تشکیل میدهد و دسته سوم دارای بینی محدب و صورت دراز و سر بلند هستند که احتمال می‌رود از اختلاط با مردم ترکستان بوجود آمده باشند . پغیر از اینها در جمعیت فعلی ایران نواعهای اروپائی شمالي و جنوبي و مغولي و سیاهپوست و حامی دیده می‌شود وجود این افراد دارای شکل آسیائی و اروپائی و افریقائی نشانه ارتباط جسمانی بین ایران و مردم هرسه قاره می‌باشد . بعلاوه شواهدی در دست است که ایران از زمان عصر حجر قدیم محل زندگی بشر بوده و اختلاط و امتصاص قابل ملاحظه بین نژادهای مختلف در آن صورت گرفته که دلیل آن تماس و ارتباط بسیط فرهنگی می‌باشد که حفریات و مطالعات تطبیقی آنرا آشکار کرده است .

در قسمت بحث ارتباطات خارجی ایران جدولهای مطالب تطبیقی از اندازه‌ها و شاخص‌های مردم جنوب غربی آسیا گردآوری و هر کدام در محل خود مورد بحث واقع شده است . در اینجا کافی است گفته شود که ساکنین فعلی قسمت جنوب مرکزی فلات ایران بنظر می‌رسد بیشتر منسوب به مردم ساکن غرب و شمال غربی ایران باشند تا به مردم قسمت شرق بجز فاوجیه افغانستان و مردم شمال شرقی باستثنای ترکمن‌ها .

بررسی اندازه‌گیری مفصل در باره افغانستان بعمل نیامده ولی دکتر گردن پولن T.Bowles از موزه پیادی دانشگاه‌هاروارد در سال ۱۹۳۷ با یک

مری اندازه گیری‌ها و عکس‌هایی که از افراد افغانی در کوهپایه جنوبی همایالیا تا ایالت‌شان گرفته بود مراجعت کرد. دکتر بولز اجازه داد عکس‌های نوعی‌ای تراوید افغانستان را که شامل ۱۷۲ فرد از چهار گروه است مطالعه کنم.

تعداد

۱	- افغانی از کابل بسمت شرق تا جلال‌آباد
۲	- افریدی از جنوب تنگه خیبر و دره تیرا
۳	- مهمندی از شمال تنگه خیبر و شمال شرقی پجاور
۴	- پاتان - ختنک و پنگش از جنوب غربی پشاور پشتوزبان
-

۱۷۲

در طی تقریباً سه سال دکتر بولز از چندین هزار نفر اندازه گیری و عکسبرداری مشاهده کرد. بنا بر این بنظر من مناسب رسید که از او دعوت کنم عکس‌های چهار گروه ایران را مشاهده کند و نظر خود را درباره شباهت جسمانی و اختلافات آنها را با عکس‌هایی که او از مشرق ایران یا برمه گرفته بود پدهد. دکتر بولز چنین اظهار نظر می‌کند: « براساس عکس‌های فردی چهار گروه ایران باشکال می‌توان مطمئن بود که این نمونه‌ها نماینده کافی مملکت یا ناحیه که متعلق به آنهاست باشند. فرض کنیم که این نمونه‌ها درست باشند چند عامل مهم در رابطه بین این گروهها و مردم مشرق افغانستان و شمال غربی هندوستان می‌توان یافت. اولاً هیچیک از چهار گروه را نمی‌توان خیلی شبیه پاتانها که پشوخته میزند تا مردم پنجاب دانست. استنباطی که از این مطلب می‌توان بسته آورد اینست که بنظر می‌رسد که عده زیادی عوامل غیر مشابه جسمانی وجود دارد اگر این عوامل در بسیاری موارد از نوعی است که مربوط بتنوع شکل شناسی محلی است و اختلافات تراویدی عمده را مشخص نمی‌سازد بطور کلی در ایران و افغانستان عناصر اصلی تراویدی بیکسان است. ثانیاً در ناحیه هند و افغان گاهی افرادی پیدا می‌شوند که خیلی

-
- افغانها یکی که دکتر بولز اندازه گیری کرد در طبقه سر دراز ناس متوسط قرار دارند و قد آنها بین ۱۶۴ تا ۱۷۰ است. دکتر بولز فرد شماره ۲۳۰۲ (تصویر ۱۲۹ - شکل ۱ و ۲) را از همان نوع فرد افغانی شماره ۱۷۸۶ خود انتخاب کرد که مشخصات او عبارت است از من ۴۰ - قد ۱۷۱/۰ - شاخص سر ۷۳/۰ - شاخص صورت ۹۷/۰ - شاخص بینی ۵۲ .

مردم شناسی جسمانی ایران - ۷۰۵

شبیه افراد گروههای ایران هستند ولی رویهم رفته این امر اتفاقی است و تاحدی غیر عادی. شاید صحیح‌تر آن باشد که گفته شود اگرچه نمونه‌های محدودی در ناحیه هند و افغان پیدا می‌شود که شبیه افراد سریهای ایران هستند این نمونه‌ها پراکنده و متفرق است و حاکمی از نفوذ مختصر است و نه شباهت اساسی و کلی بین اکثریت مردم دو ناحیه. ثالثاً بنظر میرسد که این نمونه‌های اتفاقی مشابه بیشتر در ناحیه مغرب پهاری زبان کوهپایه ایالات شمالی بخصوص در ایالت چمنا و ذاچیه کنگرا و ایالت کوهستانی سیملا پیدا می‌شود تا در ایالت هرزی شمال غربی و شمال غربی پنجاب و افغانستان شرقی. رابعاً نمونه‌های چندی از مردم پهاری غربی شمال پنجاب بطور اتفاق در ایران پیدا شده است. گروههای فرعی که این امر درباره آنها صدق می‌کند عبارتند از لاهول - گدی یا پراهمائوری و چوراهی چمنا و تاحدی دو گری و میرپوری و پونچی جنوب کشمیر و دشت پنجاب بین رود سند و ساتلچ و مخصوصاً در امتداد پایه تپه‌های سیوالک.

« برای توصیف و تعیین محل بهتر این نواحی باید گفت که ایالت چمنا در قسمت شمال غربی پنجاب در مشرق ایالت کشمیر قرار دارد و پهاریهای غربی فقط در کوهپایه‌های هیمالیا زندگی می‌کنند و ناحیه آنها شامل ایالت چمنا بسوی مشرق تا ساتلچ است و پهاری مرکزی از ساتلچ تا سرحد پہاڑ امتداد دارد. « از چهارگروه ایران مردم یزد خسوات و کناره بیشتر هورد این

اثر می‌باشد. »

دکتر بولازمیگوید^۱ که « نوعهایی که بنظر میرسد نمونه یهودیهای اصفهان باشند مانند شماره ۳۴۸۶ (تصویر ۳۹-شکل ۲ و ۴) - ۳۴۹۳ (تصویر ۳۹-شکل ۱ و ۲) - ۳۴۹۸ (تصویر ۳۸ - شکل ۱ و ۲) - ۳۵۱۵ (تصویر ۳۸ - شکل ۳ و ۴) - ۳۴۹۴ (تصویر ۳۶ و ۳۷) - ۳۴۸۲ (تصویر ۳۵ - شکل ۲ و ۱) - ۳۴۸۴ (تصویر ۳۵ شکل ۱ و ۲) - ۳۴۸۳ (تصویر ۳۴ - شکل ۴) - ۳۵۰۳ (تصویر ۳۴ شکل ۳ و ۴) - ۳۴۷۹ (تصویر ۳۳ - شکل ۱ و ۲) - ۳۴۷۶ (تصویر ۱۰ شکل ۱ و ۴ و تصویر ۳۲ - شکل ۱ و ۲) - ۳۵۰۱ (تصویر ۳۲ شکل ۳ و ۴) - ۳۴۸۷ (تصویر ۳۰ شکل ۱ و ۲) - ۳۴۹۶ (تصویر ۲۹ - شکل ۳ و ۴) - ۳۴۷۸ (تصویر ۲۸ - شکل ۳ و ۴) »

۱- از قامی که با حروف سیاه می‌باشد بیشتر از همه نمونه هستند.

- ۳۴۹۵ (تصویر ۲۸) - شکل ۱ و ۲) - ۳۵۰۲ (تصویر ۲۵ شکل ۳ و ۴)
 - ۳۵۰۷ (تصویر ۲۴) - شکل ۱ و ۲) - ۳۵۰۰ (تصویر ۲۱) - شکل ۱ و ۲)
 و ۳۵۱۲ (تصویر ۲۰ شکل ۳ و ۴) تا آنجاییکه من اطلاع دارم هرگز در
 میان افغانی یا هندی پیدا نمی‌شود مگر در میان گروه پراکنده یهودی پناظر میرسد
 که این نمونه در بین افغانها یا پاتانهای خالص یا در نقاط شمال هندوستان نفوذ
 کرده باشد .

« از بقیه افراد شماره ۳۵۱۶ (تصویر ۱۶) - شکل ۱ و ۲) - ۳۵۱۴
 (تصویر ۱۵) - شکل ۱ و ۲) و ۳۵۱۳ (تصویر ۱۵) - شکل ۳ و ۴) بقدرتی
 جوان هستند که نمی‌توان حدس زد در سن بلوغ بچه شکل در آیند . ممکن است
 از نوع یهودیها شوند و نیز ممکن است از نوع پنجاب شمالی اذآب در آیند .
 « افراد شماره‌های ۳۵۰۵ (تصویر ۱۶) - شکل ۳ و ۴) - ۳۵۱۸
 (تصویر ۱۷ شکل ۱ و ۲) - ۳۵۲۳ (تصویر ۱۷) - شکل ۳ و ۴) - ۳۵۲۲
 (تصویر ۱۸) - شکل ۱ و ۲) - ۳۵۲۰ (تصویر ۱۸ شکل ۳ و ۴) - ۳۵۰۴
 (تصویر ۱۹) - شکل ۱ و ۲) - ۳۴۹۷ (تصویر ۱۹) - شکل ۳ و ۴) و ۳۵۰۸
 (تصویر ۲۰) - شکل ۱ و ۲) احتمال نمی‌رود در مشرق افغانستان یا شمال غربی
 هندوستان پیدا شوند .

« فرد شماره ۳۴۹۲ (تصویر ۲۶ شکل ۱ و ۲) از طرف دیگر ممکن
 است یا در شمال غربی پنجاب یا حتی در ناحیه کوهستان پهاری شمال پنجاب
 پیدا شود .

« فرد شماره ۳۴۹۹ (تصویر ۱۰) - شکل ۱ و ۲) - تصویر ۲۹ - شکل
 ۲۹) ممکن است در ناحیه لاهول در شمال غربی پنجاب (گروه غیر هندواروپائی)
 دیده شود .

« در خاتمه می‌توان گفت که افراد بسیار محدودی ممکن است در جمیعت
 غیر یهودی افغانستان و پاتانها و ناحیه شمال غربی هندوستان مشابه پیدا کنند .»
 استنتاج خود من این بود که بطور کلی این افغانها ظاهرآ خصوصیات و
 پیوستگی نژادی بیشتری با ایران دارند تا بمندم دره سند . اکثر آنها ممکن است
 ساکنین ناحیه بین طهران و شیراز و در بعضی موارد با اعراب هرگز هر آنچه بخصوص در
 ولایت حله اشتباہ شوند . از طرف دیگر چندین تن از آنها متعلق به هندوستان

مردم شناسی جسمانی ایران - ۷۰۷

طبقه بندی میشوند تامم متعلق با ایران . نظر سطحی بر اساس شواهد مختصر برآنست که بنظر میرسد که خصوصیات جسمانی بعضی گروههای افغانستان با فلات ایران منوط و منسوب است و نه با هندوستان . بعلاوه در میان سری عکسها ایران عده پسیار عددود و شاید هیچکس با مردم هند اشتباه نشود اگرچه از قدر اندازه گیری افراد که در ساحل غربی هندوستان بین دامن پیشکان تا دماغه کمودین زندگی میکنند با گروههای ایران اختلاف زیادی ندارند .

بدین ترتیب بنظر میرسد محلی در مشرق افغانستان باشد که خط جدایی محسوب شود و شاید این خط هندوکش باشد که گاهی پاروپامیسوس paropamisus یا کاکاسوس ایندوکس Cou Casus Indicus با قله مرتفع آن تیراج میبرد از ارتفاع ۲۵۴۰ نامیده میشود از آنجاییکه نوع باصلاح مدینه از مرکش از قسمت جنوبی آسیا تا سواحل آقانوس کبیر ممتد است رشته و حلقه هر تبعط باشد از بلوجستان جنوب جنوبی ترین شعبه هندوکش و همسایه شمالی آن کوهستان تین شان در سینکیانگ غربی بگذرد . در این مورد باید بخاطر داشت که سر آذربایجان فرض میکند که یک باریکه فراز سیاهپوست جنوبی این منطقه از شمال شرقی افریقا تا نواحی هلالی بسط دارد .

دد شمال این کمر بند فرض مدینه ای و سیاهپوست جمهوری ترکستان شوروی قرار دارد که سر بسیاری از مسائل باستانشناسی و مردم شناسی را در آن نهفتند است .^۱ دانشمندان شوروی در سالهای اخیر در ترکستان مشغول کار و تفحص بودند ولی گزارش کار آنها اغلب یا به چاپ نرسیده و یادداشتی با آنها نیست . و تنی در ۱۹۳۷ سه گزارش درباره مردم تاجیکستان منتشر شد که عبارتند از «تاجیکها ای کوهستان» و «جمعیت پامیر غربی» بقلم و . و . گنیزبرگ . کتاب اخیر بر اساس مطالب و تحقیقات ن . و . بوگوایاولسنکی Bogoaylenskii فراز دارد . و کتاب «قبائل ایرانی پامیر غربی» بقلم ل . و . اوشاپین .

از مطالعه مقدماتی این سه گزارش ^۲ میتوان گفت که خصوصیات جسمانی

۱ - فیلد و پرستوف : ۱۹۳۶ - ص ۲۸۵ - ۲۸۸ - ۱۹۳۷ - ص ۴۷۴ - ۴۷۹ - ۱۹۳۸ ص . ۶۷۱ - ۷۵ - ۱۹۳۹ .

۲ - خلاصه این گزارشها در نشریه آینده موزه فیلد تحت عنوان مردم شناسی جسمانی در روسیه شوروی بقلم هنری فیلد و پوئین پرستوف منتشر خواهد شد .

ساکنین ناحیه پامیر از این قرار است : سر کوتاه و انگل خیلی سر کوتاه - قد متوسط - موی سر وریش زیاد و تیره - چشم تیره - بینی بلند و پرسنگ عمومیت و وجود خصوصیت سر کوتاهی مانع از آن میشود که فرض کنیم نسبتی بین قبایل پامیر و نوع اساسی فلات ایران وجود دارد علیرغم این نکته که تاجیکها بزبان فارسی تکلم میکنند و محققین فوق اظهار عقیده میکنند که در اصل باید از ایران آمده باشند .

دکتر کارلتون س. کون از موزه پیباء دانشگاه هاروارد بنویسنده اطلاع داد که بوریس ویشنیوسکی Boris N. Vishnievski از مؤسسه مردم شناسی و نژاد شناسی لینین گراد گروههای زیر را در ترکستان شوروی اندازه گیری کرده است : تاجیک پدریخت (۱۱۸) - سمرقند (۲۵) - فرغانه (۳۶) - اوراتویا (۵۱) - کوه نشین (۷۸) - یهودی (۱۰۱) - عرب (۲۸۰) - ایرانی (۲۶۴). مطالب گردآوری شده برای بررسی و تجزیه به هاروارد فرستاده شد و چون نتایج آن هنوز پیچاپ نرسیده اجازه ندارد از آنها نقل قول کند . ولی این مطلب شایان اهمیت است که این بررسیهای اندازه گیری در موقع خود در دسترس دانش پژوهان خواهد بود .

در مورد اناطولی اطلاعات مردم شناسی و اندازه گیری در دسترس نیست و بهمن جهت بجز ارقام محدودی که در جداول تطبیقی نقل شده اشاره باین منطقه مهم حذف شده است . بعلاوه گزارش گروگمن (۱۹۳۷) درباره نوع جمجمه های علیشاره بیوک فقط هر بوط به مردمان قدیم اناطولی میباشد .

شوکت عزیز کانسو استاد مردم شناسی دانشگاه آنکارا و دانشجویان او بررسی و اندازه گیری مردم اناطولی را آغاز کرده اند و طی چند سال آینده امیدواریم نتایج این مطالعات در ترکیه در دسترس عموم قرار گیرد و با انتیاق منتظر آن هستیم .

عدد زیادی از دانشمندان مردم شناس روسیه و شوروی مطالعاتی درباره مردم قفقاز کرده اند ولی هنوز بسیاری از مسائل بررسی نشده باقیمانده است . در ۱۹۳۶ نویسنده از ۵۰ بیزیدی در تفلیس و ۱۰۷ هردو ۵۰ زن در شمال اوستیا در اردبیل فیکیدزه (ولادی قفقاز سابق) اندازه گیری کرد . از گزارش درباره این دو گروه کوچک بعضی مطالعه تطبیقی از ناحیه قفقاز مورد استفاده واقع خواهد

مردم‌شناسی جسمانی ایران - ۷۰۹

شد. در این کتاب احتیاجی به بررسی جزئیات بیشتر درباره خصوصیات جسمانی ساکنین نیست. قطعاً از کتاب دانیلو (ص ۹۴-۱۰۸) شامل ارقام تطبیقی چندین گروه قفقاز میباشد. در قسمت مربوط به یهودیهای اصفهان (ص ۲۸۹-۳۱۵) آماری درمورد یهودیهای قفقاز برای مقایسه آورده شده است.

تا اینجا بررسی سریعی از مردم فواحی مجاور ایران کرده‌ایم و اینک باید توجه خواننده را به امواج مهاجرت و گروه مهاجمین که از ارتفاعات آسیای مرکزی فلات ایران را هورده تاراج قرار دادند جلب کرد.

سهم چیزی‌ها بنا بر این تاریخ تمدن ایران قدیم که در کتاب لوفرو هادی حسن وردید مندرج است در فصل دوم نقل شده است.

وقتی بررسی کافی اندازه‌گیری بین مدیترانه و هندوستان و در آسیای مرکزی تکمیل شد آنوقت و فقط آنوقت ممکن خواهد بود رابطه و نسبت حقیقی این تقسیمات فرعی شبه شرقی نژاد مدیترانه را تعیین کرد و از طرف دیگر ارتباط فردی و جمعی آنها را با ساکنین قدیم و جدید اروپا و آسیا و افریقا معین نمود.

ساکنین فعلی فلات ایران تقریباً در وسط راه بین حداقل عرض کمر بند نژاد مدیترانه که از مرآکش تا اوقيانوس کبیر همتد است قرار دارند.

در نتیجه بررسی مردم شناسی و اندازه‌گیری ایران موفق شدیم پاک شبه اسما نژاد سفید را که نژاد فلات ایران می‌نامیم مشخص نمائیم. این نوع جدید نژادی اکنون برای اولین بار مقام خود را در کنار نژادهای نوردلیک و مدیترانه و آلپ احرار میکند.

* * *

در خاتمه بشر ایرانی قدیم *Homo Iranicus* یعنی آن معنای مردم - شناسی مغرب نزدیک و حتی شاید برادر تمام عیار بشراصلی *Homo sapiens* میباشد که از نظر جسمانی و فرهنگی در محلی در داخل ناحیه جنوب غربی آسیا یعنی مهد اجداد مستقیم ما نمو کرده است و بسیار ممکن است پموضع خود با دلیل و هدوك این گفته را به تفصیل شرح دهیم. ایران ذیبا - ای پرورشگاه نژادبشر.»

مردم‌شناسی ایران

فهرست قبائل و کتابنامه و فهرست اعلام و توحدها

۷۱۴ - مردم شناسی ایران

۵ - در قرن هفدهم ایرانیها دو میلیون نفر آذربایجانی را داخل قفقاز کردند. از لحاظ خصوصیات جسمانی شبیه تاجیکها می باشند (دیکر ص ۵۰۵-۵۰۶).

آرامائی

ایران برای مدت پانصد سال تحت تسلط یونانیان و سامی‌ها و آرامائیها درودانیان بود (دوخانیکف ص ۷۴-۷۶).

آرایالو

یکی از قبایل بادیه نین خمسه (عرب) در فارس و لارستان ۱۸۷۵ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۱۱۶-۱۱۴) رجوع شود همچنین به آینه‌لو.

آریان

۱ - اصل و مبدأ مشترک آریانهای ایران دائمی حقیقت غیر قابل انکار است (دوخانیکف - ص ۳۵).

۲ - در حجاریهای شاهان هخامنشی دیده می شود که مردم آریالی نژاد بلند قد و خوش تر کیب بودند ولی صورت یونانی نداشتند شکل سر آنها هند و اروپائی است و موی زیاد دارند (زالینسون - جلد ۲ ص ۳۰۷)

۳ - آریانهای ایران مشکلند از فارسی‌ها و لرها (هومی ص ۱۰۴). اندازه‌های آریانها (لرها) (ص ۱۱۱)، فرق جانکی‌ها با سایر بختیاریها آنست که سر کوتاهی آنان نا اندازه‌کمتر و خصوصیات آریائی در آنها زیادتر است. وجود یک قبیله مشخص دیگر نزدیک میدوید که هیچگویه ارقياطی با فارسیها و لرها ندارد این نظریه را که منطقه بختیاری در استغال آریانها بوده غایب نمی‌میکند (ص ۱۲۲-۱۲۶). ایرانیها دارای شاخص سرسایر آریائی‌ها هستند از قبیل هندوها - افغانها و لرها که ۷۳ بود (ص ۱۳۶-۱۳۷).

۴ - آریانیهای باستان و ایرانیان قبل از اعراب و ترکها و تانارها با ایران آمدند. بعضی عقیده دارند که بختیاریها از حیث نژاد آریالی هستند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۴۷۳ - ۴۷۵ - ۲۷۵). بلوچها بزبان آریالی با مشق از آریائی تکلم می‌میکنند (جلد ۲ - ص ۲۵۸-۲۵۹).

۷۱۵ - فهرست قبائل و گروههای نژادی

- ۵ - در ازمنه ماقبل تاریخ آریانهای ایران با اقوام دیگر تماس پیدا کردند و بعدها با مردمانی از نژاد سامی مانند آشوریها و عربها و یهودیها و با ساکنین آسیای صغیر و همچنین با ترکها و مغولها مخلوط شدند (دانیلوستون ۱۹-۲۶ و ۲۸-۳۰)
- ۶ - درازمنه ماقبل تاریخ قفقازیها و آریانها و سامی‌ها سه شاخه بزرگ نژاد سفید را در آسیای غربی تشکیل می‌دادند (بریستون ص ۱۱-۱۷) در اوان تاریخ نژاد آریان ناحیه بین زاگرس و پامیر را نعمت سلط داشت . مدیها و مدیهای اولیه آریانی بودند (ص ۳۴).
- ۷ - بنظر می‌رسد که زبان ارمنی آریائی باشد ولی خود ارامنه بیشتر با قرکمنها قرابت دارند تا با یونانیها و ایرانیها آریائی زبان (ریپلی ص ۴۴-۴۵).
- ۸ - ایالت هرات در اشغال تاجیکهای آریائی است در حالی که وحن و روشن و کافرستان محل سکوت قبایل و طوایف قدیمی آریان است. افغانها از حیث نژاد آریائی هستند (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۲۱۷) فلات ایران در سلط آریانها است. تاریخ دیای قدیم تاریخ مبارزه بین نژادهای سامی جنوب و نژادهای آریائی شمال است که موقبت کامل با نژادهای شمالی بوده است . « هند و اروپائی » را معمولاً آریائی می‌خوانند (در سوریکه کلمه آریان بطور دقیق فقط قابل اطلاق به گروه هندو ایرانی است) نظر اصلی این بود که از یک موطن بدی گروههای عظیم آریائی قسمتهای غیر مسکونی ییمکره شمالی را اشغال کردند . اکنون معمولاً اذعان می‌شود که صحیح نرانست که « از خانواده زبانهای آریائی و شاید تمدن بدی آریائی که قبل از چدایی مختلف آریائی از زبان اصلی وجود داشته » صحت داشت (دیکر ص ۱۵) . ظاهراً آریانها ساکن سرزمینی با آب و هوای تازه بودند زیرا فقط دو یا سه فصل می‌شناختند . زبان آنها نشان میدهد که محل سکوت آنها است بوده و در آنها کوهستان و جنگل وجود نداشته و فقط چند درخت نیرومند عاندگان و بیدمجنون وجود داشته است . بعضی از محققین موطن اصلی قوم آریان را استپ‌های شمال خراسان و دشت‌های جنوب روسیه و برخی ناحیه‌های جنوب غربی دریای خزر میدانند . نصور می‌رود که مدیها از جنوب روسیه مهاجرت کرده و به تدریج فتح نیرومند عاندگان را اشغال کردند . پارسیها از استپ‌های شمال خراسان داخل شده و پارس را تصرف کردند . تا ۱۳۵۰ قبیل از میلاد هنوز عناصر ایرانی و هندی قوم آریان از هم جدا نشده بود . احتمال می‌رود اقوام بوسائی پراتاستی و استروجانی واریزاتی که هر دو دست

۷۱۶ - مردم شناسی ایران

از آنها نام پرده آریائی باشند (جلد ۱ - ص ۹۵ - ۹۹).

۹ - بندesh می گویند اعراب و ایرانیها و سامی‌ها و آریانها در پادی امن در مغرب آسیا از یک شاخه بودند (مدى ۱۹۱۹ - ص ۷۳۳).

۱۰ - مدیپای اصلی یک قوم آریائی بودند که با آریائیهای شمال هندو مردم آریائی اروپا ادعای قرابت داشتند (مايس ص ۷۴ - ۷۳).

۱۱ - حمله آریانها از شمال شرقی پلت خشکسالی و ازدیاد جمعیت بود. از راه ایران به بینالنهرین آمدند (ورل ص ۲۰ - ۲۱). این امر کمی بعد از میلاد ۲۰۰۰ قبل از میلاد صورت گرفت و پس از آنکه زمانی در ایران و ترکستان (۴) مستقر بودند شاخه‌ای که آریان نامیده می‌شد به دو گروه تقسیم شدند یک گروه بعضی ایرانیان در ایران باقی ماندند و گروه دیگر هندیها بعدها با در او بیدیها مخلوط شدند. تقریباً در همان زمان روسای آریائی میتانی در ادمونستان استقرار یافته‌اند. در اواسط قرن هیجدهم قبل از میلاد سلسله آریائی کاسپیت‌ها بابل را تصرف کردند (ص ۱۲۱ - ۱۲۲) افواه بادیه نشین ایرانی زبان شمالی که در استپ‌های شرقی روسیه میگشتند و با مغولهای فورانی زبان مخلوط گردیدند، در ایرانیان نفوذ کردند (ص ۱۲۴ - ۱۲۶).

۱۲ - در حدود دو هزار سال قبل از میلاد بادیه نشینان آریائی زبان شمالی از شرق روسیه ساکنین اصلی و بومی ایران را در خود مستهلک کردند (ویلسون ۱۹۳۲ - ص ۲۸).

۱۳ - آریانها برای اولین بار در حدود ۱۴۵۰ قبل از میلاد در بینالنهرین ظاهر شدند. موطن اصلی آریانها «ارانوج» بین سیحون و خوارزم و سمرقند است. اولین گروه آریائی که مهاجرت کردند هند و آریائی و دوم ایرانیان و سوم سکاها بودند. پس از دوره کوتاهی از ترکستان رس از ارتفاعات نزدیک سرخس در سمت هرات وارد ایران شدند (هرسفلد ۱۹۳۵ ص ۱۰-۶).

۱۴ - آریانها یکیه در تخت چمشید نشان داده شده‌اند دارای سر و صورت پهن و موی سیاه و آنبوه بوده و چشم اندرشت و پیشانی بلند و استخوان گویه برجسته می‌باشند. بینی آنها منحنی و بلند و نوک فرورفته و پورده‌های تسبتاً بزرگ است که کاملاً بانوع سامی در بابل و ارمنی در حجاریهای آ سوری فرق دارد (هرسفلد و کیث ص ۴۲ - ۵۸).

فهرست قبائل و گروههای نژادی - ۷۱۲

آریانی

- ۱- یکی از قبائل مذکورها (هرودوت I - ۱۰۱).
- ۲- محتمل است آریانی باشند (سایکس ۱۹۶۱ - جلد ۱ ص ۹۵ - ۹۹).

آسوری

- ۱- اندازه‌های جمیع موزیک‌عنوان سامی‌ها (دو خالیکف من ۷۱ و ۱۳۱-۱۳۴).
- ۲- بعد از ازمنه ما قبل تاریخ آراییهای ایران با آسوریها مخلوط شدند. از لحاظ کوئاتی سرتاچیکها شبیه آسوریها هستند (دانیلو - ستون ۱۰ - ۱۹ - ۲۶ - ۲۸) شاخص سر ۸۹/۶ (ستون ۵۳ - ۵۵).
- ۳- آسوریها در ناحیه کوهستانی عیلام با مردم آن ناحیه مصادف شدند (سایکس ۱۹۶۱ - جلد ۱ ص ۵۰-۵۴).
- ۴- آسوریها در سال ۸۴۰ قبل از میلاد به مسکن مذکورها در کوهستان کردستان در مشرق در راه ارومیه حمله کردند (سایکس من ۷۳ - ۷۴).
- ۵- از نظر خصوصیات جسمانی ایرانیها مشکلند از نژاد آسوری مخلوط عناصر ترک در ایران و ترکیه و یا هند و افغانی در افغانستان و با عرب و عنامر سیاهپوست در جنوب ایران و جنوب پلوچستان پارسیها از نوع آسوری یا هند و افغانی و آسوری و سیاهپوست. (من ۵۰۸).

آسوری - کلدانی

قوم سر کوئاه در مغرب ایران (دانیلو ۱۰ - ۱۹ و ۲۶ - ۲۸).

آل بو قبیش

از قبایل عرب خوزستان - تعداد افراد ذکور بالغ آنها متبعاً از ۵۰۰ است (کرزن ۱۸۹۲ جلد ۲ ص ۳۲۰ - ۳۴۲).

آینه‌لو

- ۱- قبیله بادیه نشین خمسه (عرب) فارس و لرستان - ۱۸۹۰ (کرزن).

۷۱۸ - موهمنشانی ایران

۱۸۹۲ - جلد ۲ ص ۱۱۲ - ۱۱۴).

۲ - یکی از پنج قبایل خمسه از نژاد ترک (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۴۷۹) همچنین رجوع شود به اپتلو و آرایالو

ابولوردی

قبیله باده نشین از قبایل خمسه (عرب) فارس و لارستان - ۱۸۷۵ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد دوم - ص ۱۱۲ - ۱۱۴).

اپتلو

(عبداللو) از قبایل بادیه نشین خمسه (عرب) فارس و لارستان ۱۸۸۹ (کرزن ۱۸۹۲ جلد ۲ - ص ۱۱۲-۱۱۴) همچنین رجوع شود به آرایالو و آینهلو.

اخل

یکی از طوایف ترکمن (پکستون - ص ۶۲۳).

آخر

قبیله کرد کرمانشاه - هزار خاکوار (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ - ص ۵۵۷).

اردشیری

رجوع شود به اوردشیری.

ارسادی

از طوایف ترکمن (پکستون ۱۹۲۹ - ص ۶۲۴).

ارگین

یکی از قبایل بادیه نشین قشقائی (ترک) در فارس و لارستان - ۱۸۹۰ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۱۱۲ - ۱۱۴).

فهرست قبائل و مجموعهای نژادی - ۷۱۹

ارمنی

- ۱ - کلشی ارمنی در حکومه اصفهان از پانصد فامیل متباوژ نیست . اسقف جلغا عده ارامنه ایران را ۱۲۳۸۳ نفر تخمین می‌زند که در حدود یک ششم تعداد آنها قبل از حمله افغان می‌باشد (ملکم - جلد ۲ ص ۵۱۸ - ۵۲۱).
- ۲ - هایکانها یا ارمینیان از نژاد آریان و منسوب با ایرانیان هستند ولی بآنها تعلق ندارند (پیرپچارد ص ۱۷۱).
- ۳ - در شمال کرد هد و سطوریها زندگی می‌کنند و ایرانی هستند که در آنر قعاس با سامی‌ها و ترکها تغییر پیدا کرده‌اند . برای نوع نژادی ارمنی به مردم استراخان مناجمه شود فد بلند و متناسب و متمایل به چاقی هستند . شکل سر ایرانی داش نوع سر دراز است . چشم ان آنها بزرگ و سیاه و فرود فته از آن ایرانیها است . پیشانی کوتاه و بینی خیلی برجسته و عقابی دراز است . صورت بیضی شکل آنها درازتر از صورت ایرانیان است . گردن آنها دراز و باریک است ولی دهان و دست و گوش و پای آنها ععمولاً بزرگ و به کوچکی این ایها بیست (دو خانکیف ص ۱۱۲) . اندازه‌های یک جمجمه ارمنی (۱۳۴ - ۱۳۹).
- ۴ - ارمنی‌ها زیر منقول و آربائی صورت داده شده‌اند (هوسى ۱۰۳) . ارامنه جلفا که در سال ۱۶۰۵ میلادی کوچ داده شدند دارای سر کوتاه و استخوان کونه برجسته‌تر از عجمی‌ها می‌باشند بینی آنها کوتاه و برجسته است . طبق نظر شانز شاخص سر آنها ۸۶-۸۴ است و مانند ترکمنهای خالص سر کوتاه هستند (ص ۱۲۰).
- ۵ - بعضی از دختران ارمنی زیبا و سفید رو هستند و بجای سالک خسود افتخار می‌کنند (بیشاب جلد ۱ - ص ۳۸).
- ۶ - هنوم - شیندلر میتویسد که تعداد ارامنه در ایران ۳۴ هزار نفر است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۴۹۲ - ۴۹۴) . در کردستان عنصر ارمنی وجود دارد (جلد ۱ - ص ۵۴۹) . تعداد ارامنه در آذربایجان ۲۸۸۹۰ نفر است که کمتر از سطوریها می‌باشند (جلد ۱ - ص ۵۴۸) در کوهان ارمنی وجود نداشت ولی آکنون وجود دارد (جلد ۲ - ص ۲۴۴) . شاه عباس کلیه جمیعت ارمنی را از ایالات شمال غربی با اصفهان کوچ داد تا تعلمیم کسب و تجارت پردازند و آبادانی ایجاد کنند (جلد ۱ - ص ۹۷-۹۸) . در تهران یک هزار ارمنی هست (جلد ۱ - ص ۳۳۳).
- ۷ - زمانی مازندران در اشغال ارامنه بود . ناجیکهای خراسان از لحظ

۷۴۰ - مردم شناسی ایران

مرکوتاهی شبیه ارامنه هستند (دانیلو . متون ۱۰ - ۲۶ ۱۹ - ۲۸) شاخص سر ۸۵/۶ (متون ۵۳ - ۵۵).

۸ - ارامنه در تهران و جلفا استقرار یافته‌اند (هتم - شیندلر ص ۴۸).

۹ - اگرچه بنظر می‌رسد زبان ارمنی آریائی باشد خود آنها پترکمنها تزدیکترند نا به ایرانیها و یونانیها . کردها و ارمنی‌ها برای تسلط بر آسیای صغیر با هم رقابت دارند . تعداد ارامنه در حدود پنج میلیون نفر است که نیمی از قرکیه و بقیه در قفقاز شوروی و ایران هستند . در نوع جسمانی خالص و دارای وحدت مذهبی می‌باشند (ربپلی - ص ۴۴۲ - ۴۵۲).

۱۰ - تاریخ جهان مورخ نقش شده عاشان داده شود قبایل فریگوئراس

اجداد ارامنه هستند ولی هاکوپیان ادعا می‌کند ارامنه از اولاد پارتیها می‌باشند . ارامنه یکی از عناصر جماعت ایران هستند (فین ص ۳۲ - ۳۳).

۱۱ - ارامنه جزو جماعت مسیحی ایران بشمار می‌آیند (ساپکس ۱۹۲۱

سچلد ۱ - ص ۱۴ - ۱۳).

۱۲ - ارامنه گروهی هستند که به سوی ایران رانده شده‌اند (هادون

ص ۱۰۲ - ۱۰۳).

۱۳ - فن‌لوشان ارامنه را یکی از تماینده‌گان جدیده هیئتی‌های باستانی

می‌داند (هیئتی ص ۱۵).

از بک

۱ - تاقارهائی هستند که اراضی مسکونی را متصرف شدند (پریچارد ص ۱۷۱).

۲ - ازبکها که بنام یکی از خانهای آن قبیله خوانده شده‌اند توده‌ای از قبایل ترکی مغول بودند و شاید از نژاد فینی باشند و بصورت پلک قوم واحد در آمدند ولی عناصر ترک در آنها تفوق دارد اکنون مأوراء‌النهر را در اشغال دارند . ده نشین هستند ولی بین آنها و بادیه فشینان غرکمن فرق زیادی نیست . هردو صورت پهن و چاهه نوک تیز و دیش کم رانگ تنک و سرکوچک و عضلات قوی و چشمان کوچک هستند چینی‌ها دارند (ابری - هکی - ص ۱۶).

۳ - ازبکها در ساحل جنوبی سیحون در افغانستان یافت می‌شوند (بلیو

ص ۱۳) ازبک یعنی مستقل (ص ۱۰۰).

۷۲۱ فهرست قبائل و عروههای نژادی -

- ۴ - مقایسه تاتار فرقیز و تاتار ازبک و غیره (کندر - ص ۳۰ - ۵۱).
- ۵ - شاخص سر ازبکها از : فرغانه ۸۹/۰ - زرافشان ۰/۸۵ - ۸۳ - کلش ۰/۸۴ - سمرقند ۰/۸۴ (دانیلوستون ۵۳ - ۵۵).
- ۶ - در سمت شمال هندوکش در افغانستان جمعیت اکثر ازبک هستند . سالی (سالیکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۲۱۸ - ۲۱۶)
- ۷ - در ترکستان بین سیحون و چیخون عناصر خالص ازبک زندگی میکنند . سعاد آنها کم و بیک نوع اشرافیت نژادی تشکیل داده اند . (هدون من ۱۰۴ - ۱۰۳). بیک گروه مرکزی قرقیز (ص ۳۱).

استروچات

- ۱ - از قبایل ماد (هرودوت I - ۱۱۰).
- ۲ - شاید آریان باشند (سالیکس ۱۹۲۱ - جلد ۱ - ص ۹۵ - ۹۹).

اشتہاردی

بلهجه فارسی قدیم تکلم می کنند بستاً بلند قد هستند در ناحیه اطراف اشتہارد ۶۵ کیلومتری جنوب غربی سکوت دارند . یکی از افراد آنان ریش قرهز داشت . مو مجعد، لب متوسط تا کلفت، دندان متوسط تا کوچک . قد ۲/۲۵ . شاخص سر ۴/۸۰ . حداقل فطرپیشانی ۱۰۴ . عرض گویه ها ۱۳۸ . عرض فکین ۱۰۱/۷ (دانیلو).

اعراب کعب

از قبایل عرب خوزستان مهمنین آنها اعراب کعب (بزرگ عامیانه چم) هستند که در اصل از ۷۲ قبیله مشکل بودند . اغلب آنها از بین رفته اند ولی تعداد این نژاد در خوزستان از همه بیشتر است و بالغ بر ۶۲ هزار می باشد . گفته شده است که در اصل از ساحل عربی خلیج فارس بنواحی باطلافی بین دجله و فرات مهاجرت کردند و رعیت عثمانی شدند . بعداً بسوی جنوب نقل مکان کرده و در کنار کاذالی از رود کارون مستقر گردیدند . سپس بطرف رود جراحی حرکت کردند و با قبیله افشا مصادف شدند . (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۳۲۰ - ۳۲۲).

اعراب کعب تمام فاچیه بین محمره و رود کارون در سمت مشرق بطرف هندیان که مسافت آن یکصد میل است اشغال کرده‌اند. در اثر افاهت طولانی در خالک ایران اعراب کعب بسیاری از خصوصیات ملی خود را از دست داده‌اند. با ایرانیان ازدواج کرده و بمناهم شیعه گردیده‌اند و لباس ایرانی می‌پوشند.

(جلد ۲ - ۳۴۷ - ۳۴۸).

افشار

۱ - یکی از نیرومندان بن قبایل ترک زبان - در سراسر ایران ولی بخصوص در آذربایجان پخش هستند تعداد آنها ۲۸ هزار نفر است (شویل. ص ۲۰).

۲ - گندوزلو یکی از قبایل ترک از فامیل افشار هستند (لاباردس. ۲۰).

۳ - لاپارده میگوید گندوزلوها یکی از قبائل بختیاری از افشار های ترک می‌باشند (هوسی - ص. ۱۲۶).

۴ - قبیله قزلباش ترک از ۱۴ هزار خانوار مشکل است. در آذربایجان سکنی دارند. احتمال می‌رود در قرن پانزدهم میلادی به ایران آمده باشند (هتوه - شیندلر - ص ۸۴ بیعد).

۵ - یکی از بزرگترین قبایل ترک در شمال و شمال غربی ایران (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص. ۲۷) اعراب کمب در پیشروی بسوی رود جراحی با یکی از قبایل افشار که من کر آنها در کنار آن رودخانه بود تصادم کردند (جلد ۲ ص. ۳۴۰ - ۳۴۲) . دائرۃ المعارف بریتانیا قبل از ۱۸۹۲ قبایل افشار و قاجار خراسان را زیر عنوان ناتار آوردہ است. تعداد آنها صدهزار است (جلد ۱ - ص ۱۷۹).

۶ - متعاقب ترکها قبایل افشار از شمال ایران بسمت مغرب مهاجرت کردند (هدون - ص ۱۹۷).

افغان

۱ - پس از حمله افغانها جمعیت ایران رو بقصان گذاشت (ملکم - جلد ۲ - ص ۵۱۸-۵۲۱) اولاد قبائل افغان در خراسان سکنی دارند (جلد ۲ - ص ۲۱۶).

۲ - از ایرانیان بیستند ولی آریائی و با آنها قرابت دارند. از مردم بیمه بادیه نشین ایران بعضی افغان هستند (پریچارد ص ۱۷۱).

۷۳۴ - فهرست قبائل و مجموعهای نژادی

- ۱ - اندازه سر : شاخص سر ۷۶/۲ (دو خانیکف ص ۵۹ و ۶۳) فد ۱۴۰۰ - ۱۵۰۰ معمولی تر از ۱۶۰۰ - ۱۷۰۰ . حاسون فقط بیک زن زال که خیلی بندرت دیده میشود اشاره می کند (ص ۱۰۳ - ۱۰۵). چشم کردها بزرگتر از چشم افغانها است (ص ۱۰۷ - ۱۰۸) . اگرچه افغانستان تحت نفوذ ایران و هند بوده افغانها را باید بین قرکمنها و مغولها فراد دارد زیرا نه تنها مانند سعول سر کوتاه هستند بلکه دارای آرواهه پیش آمده نیز هستند . برای جدول اندازه گیریها و میانگین های افغانها و خلیجی هارجوع شود به ص ۱۳۳ - ۱۳۹ .
- ۲ - ملیتیهای عمدۀ افغانستان عبارتند از افغان - پاکان - غلزاری - قاجیک و هزاره و همچنین ازبک در ساحل جنوبي سیمون و کافر در کوهپایه های جنوبي هندوکش . بعضی روایات افغانها را بسوریه منتبی می دارد (بليو ص ۱۳ - ۱۶) . افغانها مابینه ساکنین باستانی هندوستان هستند . موطن اصلی آنها قندھار و دره های ارغنداب است (ص ۱۰۹ - ۱۱۰) .
- ۳ - آریائی با شاخص سر ۷۳/۱۵ و ۷۶/۱۹ می باشد (هوسى ص ۱۱۰) .
- ۴ - مو و چشم سیاه و قیافه تیره و اخمو از خصایص کرد های ایرانی است که شامل افغانها نیز می شود (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ - ص ۵۵۳) . بلوچها هیبت افغانها را ندارند اگرچه هانند آنها موی سیاه و بلند و مبعده که اغلب با رونق چرب می گنند دارند (جلد ۲ - ص ۴۵۸ - ۴۵۹) .
- ۵ - افغانها زمانی ساکن نواحی کوهستانی مازندران بودند (دایلو . ستون ۱۰ - ۱۹ و ۲۶ - ۲۸) افغانها از نظر اندازه سر شبیه ایرانیان هستند (ستون ۱۳۵) . بمحض نظریه کافر فائز و حمی جمجمه افغانها تا حدی شبیه جمجمه ساکنین قدیم فرقاًز است (ستون ۱۴۵) .
- ۶ - افغانها ایرانی هستند (اوچفالوی . ص ۴۴) .
- ۷ - افغانها ایرانی هستند (دیپلی . ص ۴۴۲ - ۴۵۲) .
- ۸ - افغانها یکی از عنابر جمعیت ایران می باشند (فین ص ۳۲ - ۳۳) .
- ۹ - افغانها یکی از عنابر جمعیت ایران می باشند (فین ص ۳۲ - ۳۳) .
- ۱۰ - افغانها یکی از عنابر جمعیت ایران می باشند (فین ص ۳۲ - ۳۳) .
- ۱۱ - جمجمه افغانستان متشكل است از پاناههای در غرب افغانها یا اوغانها : رسنه این کلمه نامعلوم است و اولین بار به میله بیگانگان بآنها اطلاق شده است . افغانها از حيث نژاد آریائی و حلقة بین هند و ایران محسوب میشوند . سئی هستند . تقریباً همه افغانها زبان فارسی میدانند و به آن تکلم میکنند (سایکس

۷۴۴ - مردم شناسی ایران

- ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۲۱۶ - ۲۱۸).
۱۲ - بلوچها رامعمولاً با افغانها خویشاوند محسوب میدارند ولی افغانها اصولاً
از طبقه سردراز هستند (هدون ص ۱۰۳).
۱۳ - خانواده‌های افغانی در کرمانشاه و اصفهان و کرمان و مرز بلوچستان
ریشه گرفته‌اند (ولسون ۱۹۳۲ ص ۳۳ - ۳۴).

اما مقليخاني

از قبائل بادیه نشین قشقائی (ترک) فارس و لارستان ۱۸۷۵ (کرزن ۱۸۹۲
- جلد ۲ ص ۱۱۲ - ۱۱۴).

انصاری

«میحیان کوچک» . از طبقه خیلی سرکوتاه در شمال سوریه . (ربپلی
ص ۴۴۲ - ۴۵۲).

الیانلو

قبیله ترک قزلباش فعلاً عمدتاً ترین شعبه شاهسوند (هتومند شیندلر - ص ۴۸ بعد).

اورامر

کرد آذربایجانی عده‌ای از آنها در قاستان بداخل مرز ایران می‌باشد
(کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ - ص ۵۵۵ - ۵۶۷).

اوردهشیری

از قبائل بادیه نشین قشقائی (ترک) فارس و لارستان ۱۸۷۵ (کرزن ۱۸۹۲
- جلد ۲ - ص ۱۱۲ - ۱۱۴).

اوست

۱ - آربان هستند با ایرانیها قرابت دارند ولی از آنها نیستند (پرچارد
ص ۱۷۱).

فهرست قبائل و سردهای نزدیک ۷۴۵

۲ - سه شعاع غربی حد اراضی اقوام ایرانی زندگی میکنند. از لحاظ خصوصیات مشابه نزدیکیها هستند. مردم زحمت کش نیرومندی هستند. در ظاهر خارجی آنها هیچ چیز نیست که دلیل رابطه آنان با ایرانیان جنوبی باشد. فوی و چهار شانه و سنگین هستند. اغلب موبور یا مو قرمزد چشم کوچک غالباً آبی بهینه عقابی و نوک تیز - گوش و دست و پا نسبتاً بزرگ که خود را ایرون من نامند و زبان آنها اثر اصل ایرانی نشان میدهد. معمولاً متوسط قد هستند ولی افراد خیلی بلند با نیروی هر کولی در میان آنها نادر نیست (دوخایکف ص ۱۱۳ - ۱۱۴) اندازه‌ها (ص ۱۳۹). بطور کلی اوست‌ها سر دراز و پشت سر صاف دارند پیشانی آنها بلند است (ص ۱۳۹).

۳ - اوست‌ها از نوع سر متوسط هستند (دانبلو - ستون ۱۴۵).

۴ - ممکن است اوست‌ها ایرانی باشند (وپلی ص ۴۴۲ - ۴۵۲).

اوست‌جاوو

قبیله ترک فزلیاش. عده زیادی از آنها باقی نمانده. در آذربایجان زندگی میکنند (هتوم - شیندلر ص ۴۸ بیعد).

اوکسیان

۱ - تصور میرودخوزستان مشتق از اوایجاست یوپیانی که در کتبه‌ای میخی از آنها ذکر شده است. شاید اوکسی استرابو و پلینی از همانها باشند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۲۲۰).

۲ - هوئی یا کوسی همان اوکسیانهای یونانی هستند (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۱ - ص ۵۰ - ۵۳).

اوهلیاش

موطن در ایلام. ساکن ناحیه بین کرخه و دجله (سایکس ۱۹۲۱ - ص ۵۰ - ۵۳).

ایرانیان

۱ - شرح کلی ایرانیان ۴۰۰ قبیل از هیلالدبارد شامل همه ایرانیان هخامنشی

پشود (لارس).

۲ - تنها ایرانیانی که در کتاب مقدس از آنها ذکر شده مدیهم استند (دو خالیکف ص ۴۳) شکل سر نوع ایرانی : ظرفیت مغز نسبتاً زیاد - طول آن تقریباً یک برابر و نیم عرض - ارتفاع آن کمتر از سراسمه ولی بلند تر از نورانی - استخوان پیشانی کم نموده - جمجمه نسبتاً صاف از بالا و پشت سر صاف (ص ۶۲) . جمجمه سامی در مقام مقایسه با جمجمه ایرانی ظرفیت کمتر دارد و از حیث طول و عرض کوچکتر ولی از ارتفاع زیادتر است (ص ۷۱) بنا بر این تراز ایرانی باید مشرق ایران باشد بین جمیعت شرقی و غربی امپراطوری اختلاف زیاد وجود دارد (ص - ۷۳) . در میان تراز ایرانی مو خیلی زیاد است (ص ۱۰۳ - ۱۰۵) . نفوذ ایرانی از چشممان درشت نشان داده می شود . ارمنی ها ایرانی هستند که با تراز سامی و ترک مخلوط شده اند . سر ایرانی از نوع سر دراز است (ص ۱۱۱ - ۱۱۲) . اوت ها که در دشت های شمال قفقاز مستقر شدند بزودی نوع ایرانی بخود گرفتند . بینی عقابی نادرتر شد اوت ها از قبائل بدوي ایرانی بودند . هیچ چیز در ظاهر اوت ها نشانه ارتباط با ایرانیان جنوب بیست ولی در زبان آنها آثار نفوذ زبان ایرانی وجود دارد (ص ۱۱۴-۱۱۳) .

۳ - تراز آریان یا ایرانی قبل از عرب و ترک و قاتار در ایران وجود داشته (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ ، ص ۲۷۴) . در فارس شخص با نوع ایرانی کمتر مخلوط مواجه نیشود و این مطلب از قیافه خوش برش و قبیله مردم آشکار است (جلد ۲ ص ۱۰۳) . عناصر ایرانی در سیستان ایران بنام تاجیک وجود دارند (جلد ۱ - ص ۲۲۸) . تراز اصلی خراسان ایرانی بود و مشکل است از تاجیک شوکرد و بلوجی - عده کل آنها ۶۶۰،۰۰۰ نفر (جلد ۱ - ص ۱۷۹) در نزدیکی شهر مشهد عنصر ایرانی برسایر ترازها فوق دارد. (ص ۱۹۸)

۴ - در ایالات خمسه قبایل دارای خصوصیات ترازی ایرانی هستند . شاخص سر ناجیکها با شاخص سر ایرانیان از این حیث فرق دارد که آنها سر کوتاه هستند کرده ایرانی هستند بعلت آنکه زبان و شکل سر آنان با ایرانیان شبیه است . در میان قبایل مرکز ایران عناصر تراز ایرانی تفوق دارند (دانبلو - ستون ۱۰ - ۱۹ - ۲۶ - ۲۸) .

۵ - کلمات اراییان و ایرانیان تولید اشتباه می کنند . تشخیص بین « ایرانیان شمال شرق » و ایرانیان فلات ایران با ایرانیان لازم بنظر می رسد تا بتوان بومیان سفید

فهرست قبائل و مجموعهای ترکی - ۷۲۷

پوست باخته (باکتریا) و سندیانا و فرغانه را از ایرانیان ایران و افغانستان و غیره جدا کرد. در میان ایرانیان فقط یک نوع تیره دیگر وجود دارد در حالیکه درین دیگران یک نوع بور در تشکیل آنها نقشی بازی کرده است. ایرانیان را ایرانیان باخته و قبائل گالیجای پامیر و شمال هندوکش مینامیم (اوچفالوی ص ۴۴).

۶- کردها از حیث زبان و خصوصیات جسمانی ایرانی هستند. تزاد ایرانی شامل ایرانیان و کردها و شاید اوستها و عده زیادی قبایل آسیائی از افغان گرفته نا هندو میشود. اصولاً سردراز و مو تیره هستند و اجداد و اژداد هدیترانه میباشند. از راه مصر با فریقا نیز راه یافته‌اند. صورت باریکتر و قد کوتاهتر از نوع ارمنی دارند. در ایران ایرانیان خالص فقط در میان فارسیهای حوالی تخت جمشید در میان لرها ییدا میشود (دیپلی - ص ۴۴۴ - ۴۵۴).

۷- عناصر ایرانی و هندی تزاد ایران تا سال ۱۳۵۰ قبل از میلاد از هم جدا نشده بود (سایکس ۱۹۲۱ جلد ۱ - ص ۹۵ - ۹۹).

۸- بندهش نظریه ایرانی پیدایش جهان را تأیید میکند. هوشک جد ایرانیان بود و چون پیشداد خوانده میشد ملاطین اولاد پیشدادیان نامیده شدند (۱۹۱۹ - ص ۷۳۴).

۹- زمانی اقوام ایرانی سرزمین عظیمی را اشغال کرده بودند که شامل ترکستان چین نیز میشد. بچین مهاجرت کردند و بر ملل تزاد دیگر مانندتر که و پیشنهاد خود عمقی را اعمال نمودند. ایرانیان بین شرق و غرب نقش میانجی بزرگ بازی کردند و گیاهها و کالا از چین بمدیترانه انتقال دادند. (لوفر ۱۹۱۹ - ص ۱۸۵).

۱۰- ایرانیان فلات ایران و فواحی هجاور آنرا در اشغال دارند. این تزاد مشکل است از تزاد آسوری مخلوط با عناصر ترکی در ایران و ترکیه باهند و افغانی در افغانستان و با عرب و سپاه پوست در جنوب ایران و بلوجستان جنوبی مهمتر از همه خود ایرانیان هستند که میتوان آنها را بفارسیها و عجمیها و تاجیکها تقسیم کرد (دیکر ص ۵۰۵ - ۵۰۶).

۱۱- شاخه ایرانی آریانها در ایران ماندند. در قرن نهم قبل از میلاد پادشاه نشینان ایرانی در آن زمان که بعدها ماد نامیده شد ظاهر شدند (دول ص ۱۲۶ - ۱۲۷).

۱۲- ایرانیان غربی یا ایرانیان خالص همه‌جا در آسیای مرکزی تاجیک و در مغرب ایرانیها نات شناخته میشوند (حسن ص ۷۹)

- ۱۳ - ترکمنها کروهی از ایرانیان ترک هستند (بکستون ص ۶۲۳).
- ۱۴ - مردم ایرانی آسیای مرکزی اولین کروهی هستند که بین چین و مغرب رابطه برقرار کردند (رید ص ۵۹).
- ۱۵ - دومین کروه آریانها که مهاجرت کردند. نام آنها مشتق است از «آریانام خشاترام» ^۴ یعنی امپراطوری آریانها اولین بار در نوشه‌های آشوری ۸۳۶ - ۸۳۵ قبل از میلاد ظاهر می‌شود. در ۷۵۵ قبل از میلاد هنوز قبایل ایرانی در حال حرکت بودند (هرسفلد ۱۹۳۵ - ص ۱۰ - ۶).
- ۱۶ - ایرانیان نفوذ قوی در دلایل تاریخ و قسمت علیای یعنی سئی اعمال کردند (تالگرن - ص ۹۰)
- ۱۷ - نام ایران بر مردم ایرانی زبان پس از استقرار در فلات اطلاق می‌شود و نمی‌توان آن را بساکنین اولیه آن اطلاق کرد (هرسفلد و کیث ص ۵۸ - ۶۲).

ایکدر

از قبایل بادیه نشین قشقائی (ترک) ۱۸۷۵ و ۱۸۹۰ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۱۱۲ - ۱۱۴).

ایلامی

- ۱ - کتاب عزرا (۱۷ - ۹) بین سوزانکی‌ها یا ساکنین دشتی‌ای اطراف شوش و ایلامیها با ساکنین کوهستان فرق قابل می‌شود. در زمان تسلط ایرانیان نام این ایالت اوایلا بود در قرون وسطی خوزستان یا هملکت خوز یا حزها نامیده شد (کرزن ۱۹۲۱ - جلد ۱ ص ۵۰).
- ۲ - نویسنده معتقد است که ایلامیها و همسایگان شمالی آنها کاسکسانیها و الیپی در سمت شرق و لولوبی در سمت شمال و اورارتونها که همه مردمان مرز غربی فلات را تشکیل می‌دهند و بدلایل باستان شناسی لا اقل قسمت عده ساکنین فلات متعلق بیک‌کروه نژادی و زبانی می‌باشند و این کروه منسوب بساکنین بومی بین النهرين (غیر از عراق) و قسمتی از آسیای صغیر هستند چه آنها را عیشانی باهی یا سوربارتائی یا هیشی مینامند. البته این نظر هنوز قابل اثبات نیست و مورد قبول واقع نشده است.

فهرست قبائل و عروههای نژادی - ۷۲۹

ایمک

بیگانه مفویهای که اکنون در حدود قدیم ایران هستند. هزاره و ایمک در قرن چهاردهم میلادی با آجua آمدند (برینتون - ص ۴ - ۵). همچنین رجوع شود به چهار ایمک

باجری

رجوع شود به باصری

باصری (بجری - بصیری)

- ۱- از قبایل بادیه نشین خمسه (عرب) فارس و لارستان ۱۸۷۵ و ۱۸۸۹ - ۱۸۹۰ (کرزن ۱۸۷۶ - جلد ۲ ص ۱۱۶ - ۱۱۴).
- ۲- بیکی از پنج قبایل خمسه از نژاد قرك (ساپکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ ص ۴۷۹).

باویه

بیکی از قبایل عرب خوزستان که تعداد افراد ذکور آن متجاوز از ۵۰۰ نفر است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۳۴۰ - ۳۲۲).

بختیاری

- ۱- قسمتی از گروه لر زبان. ساکن نواحی کوهستانی مرز ایران و قره کیه و مستقل از هر دو (سوبرل ص ۲۰).
- ۲- مهاجرت آنها احتمالاً بعد از قرن سیزدهم انعجم گرفت. از بند و فی و دناروفی و قبایل دیگر مشکلند (لایارد ص ۲۰ - ۳۲).
- ۳- اندازه جمجمه بختیاری (دو هوسه ص ۴۳ - ۲۴).
- ۴- جمجمه بختیاری که دو هوسه اندازه گرفته خیلی شبیه تهرانی ها است ولی قطر عمودی بزرگ که قسمتی از آن مصنوعی است حاکمی از نفوذ مشدید سامی است (دوخانیکف - ص ۱۰۹) اندازه های سر با شاخص سر ۶/۹۰ (ص ۵۹ و ۶۳).
- ۵- بین بختیاریها و بلوجها شباهت وجود دارد (ص ۱۰۸).
- ۶- زیر عنوان مغول و سامی ثبت شده است. ساکن نواحی کوهستانی

بین لرها و فارسها. دو هوسه عقیده دارد که بختیاریها تبعیجه اختلالات و امراض سیت‌های تورانی با سامی‌های بابل - آسور می‌باشند. دو هوسه خصوصیات عمدی آنها را علاوه بر سی‌کوتاهی شکل قسمت عقب جمجمه میداند که بطور عمودی پائین می‌آید. این صافی قسمت عقب جمجمه بدون شک نقص مصنوعی است که در کودکی بوجود آمده است. بختیاریها یک گروه واحد نیستند و قبایل مختلف اصل و منشاء یکسان ندارند. طبق نظر لاپارد بندویها از بومیان اولیه هستند که با سوریه‌ایها مخلوط شده‌اند. و نارونیها در حدود سال ۱۸۳۰ از اصفهان به ملامیر آمدند. گند - وزلوها از افشار توکند و جانکی‌ها که بین ملامیر و رامهرمز زندگی می‌کنند نیز ترک هستند. سلسله جبال که پناهگاه اجباری قبایل مختلف است محل اختلالات افراد بیشمار ایران و توران و سامی می‌باشد. عنصر تورانی در بعضی جاها قوی و در بعضی نقاط ابدآ مشهود نیست (هوسى ص ۱۲۱ - ۱۲۶) اندازه‌های جانکی نسبت بهمه گروه بختیاری قابل تطبیق است (ص ۱۲۲). اندازه‌های یک بختیاری دور (ص ۱۲۷). اندازه‌یینی یک بختیاری (جانکی) (ص ۱۳۳). ساکن کوهستان تزدیک شوش می‌باشند (۱۳۶ - ۱۳۷). نقص غیر طبیعی جمجمه هنوز میان بختیاریها وجود دارد (ص ۱۴۰ - ۱۴۲).

۶ - زنان بختیاری زیبائی مخصوصی دارند: چشمان تاریک دراز - ابروان مشخص و کشیده - بینی صاف برجسته - دهان پهن با لیان فازک - چانه دراز راست و گیسوان مشکی آنبوه (بیشاب - جلد ۱ ص ۳۱۶).

۷ - هنوم - شیندلر تعداد بختیاریها و لرها ایران را ۴۶۸۰۰ فامیل ذکر می‌کند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۴۹۴ - ۴۹۲). بختیاریها از شعب لرها هستند و تحت عنوان لک طبقه بندی می‌شوند (جلد ۲ ص ۲۶۹ - ۲۷۰) ریج می‌گوید بختیاریها کرد هستند. بعضی معتقدند بختیاریها از بقایای کلنی یونانی هستند. کافیست بدایم از نژاد آریان هستند و قرنهای است در محل کوهستانی فعلی ساکنند. در ۱۳۸۶ رالینسون تعداد کل بختیاریها و متعلقات آنها را ۲۸۰۰۰ فامیل ذکر کده است، در ۱۸۳۴ لاپارد آنها را ۳۷,۷۰۰ فامیل و سر شماری ۱۸۸۱ تعداد آنان ۱۷۰,۰۰۶ نفر مین کرده است (جلد ۲ - ص ۲۷۳ - ۲۷۵).

بختیاریها در مجاورت منطقه حوزه زندگی می‌کنند. لباس و قیافه آنان مشابه است و رنگ پوست آنها تیره است هوی آنها مشکی است و دو حلقه موی

فهرست قبائل و سکونتگاه‌های نژادی - ۷۳۱

مجمعده بیشتر گوش فرار می‌دهند. ابروان پرپشت مشگی و چشمان برآق و ریش و سبیل سیاه و شب کلاه سیاه، بر سر و مردان کوتاه و زنان لباس آبی تیره بورتن دارند. مرد ها نیرومند و هیکل مردانه دارند. زنها بلند قد و سینه و خوش قامت هستند. (جلد ۲ ص ۴۰۰).

شقائیها فرق زیادی با بختیاریها ندارند. در حدود سال ۱۸۷۰ پنجهزار فامیل به بختیاریها ملحق شدند (جلد ۲ ص ۱۱۴-۱۱۲) .

۸ - بختیاریها از نژاد مختلط هستند و از خصوصیات آنها سرکوتاه است و از این حیث در درجهٔ بعد از تاجیکها واقع شده‌اند (دانیلو ، ستون . ۱۹-۱۰ و ۲۶-۲۸) . قدر ۱۷۱/۵ شاخص سر ۴/۸۸ (دانیلو) .

۹ - در تابستان شقائیها بحوالی قمشه می‌روند و در آنجانزدیل بختیاریها هستند (سایکس ۱۹۴۱ - ص ۴۷۷-۴۷۸) .

براهوئی

- ۱ - آربائی منسوب با ایرانیان ولی متعلق با آنها نیستند (پرچارد - ص ۱۷۱) .
- ۲ - قبیله سنی ساکن سرحد (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۲۶۴-۲۶۲) .
- ۳ - قبیله براهوئی بلوچستان تیره رنگ و از نژاد دراویدی بودند. سبزه‌تر و کوتاه‌تر و چهارشانه‌تر از بلوچها هستند (سایکس ۱۹۰۲ ص ۳۴۲-۳۴۳) .
- ۴ - زبان براهوئی از نوع زبان دراویدی است ولی از لحاظ اندازه‌های جسمانی بلوچی هستند. براهوئی سراوان شاخص سر ۸۱/۵ - شاخص بینی ۷۰/۹ .
- ۵ - بادیه نشینان براهوئی منطقهٔ شرقی بخصوص نزد رک کلان شبهیه ایرانیانند. (دیکر ص ۵۰۸) .
- ۶ - در بلوچستان نمونه دراویدیها (براهوئیها) عبارتند از قبرانی و منگال یا مونگال (مکمون - ص ۷) .

پربوی

از نژاد مغول. مهاجر از افغانستان. در ادبیات اروپائی آنها را هزاره می‌خوانند. از لحاظ نوع جسمانی مغول خالص هستند و شبیه قبائل کلموک و قرغیز و سایر هردم آسیای مرکزی می‌باشند. کوتاه قد و قوی هیکل و فیاقه نسبتاً

روشن . ریش آنها تنک و خشن است (ایوانو - ص ۱۵۵).

بکتاش

- ۱ - نیمه مسیحیانی که در بعضی نواحی اناطولی جمعیت شهرها را تشکیل میدهند و از لحاظ خصوصیات جسمانی شبیه قاجادشی هستند (ربپلی - ص ۴۴۲-۴۵۲).
- ۲ - فن لوشان آنها را (بکتاشی) نماینده هیئتی های باستانی میدارد هیئتی (ص ۱۵).

بلوج

- ۱ - بلوجها آریائی و با این اینها قراابت دارند ولی از آنها نیستند (پریچارد ص ۱۷۱).
- ۲ - شبیه بختیاریها هستند (دوخانیکف - ص ۱۰۸) . الدازه های جمجمه بلوجی (ص ۱۳۳ - ۱۳۹).
- ۳ - طبق نظر هنوم - شیندلر تعداد بلوجها و کولیها ۱۴۰ خانوار است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ ص ۴۹۲-۴۹۴). اکثریت آنها اسکان یافته اند (جلد ۲ - ص ۲۶۹ - ۲۷۰) . ساکنین عمدۀ فعلی سیستان ایران شامل بلوجها است که قبایل عمدۀ آنان در سیستان سر برندی و شاهرگی است . (جلد ۱ - ص ۲۲۸). از قبایل عمدۀ بلوجستان هستند و خود را از نژاد عرب و قبیله فریش می دانند ولی قیافه و زبان آنها که آریائی و شبیه پهلوی و فارسی باستان است این مطلب را تأیید نمی کند . پایینگر آنها را از نژاد ترکمن یعنی سلجوق و ترک می داند . بلجو آنها را با بالاچه از نژاد هندی منسوب میدارد . در بعضی نواحی اخلاق اینها با هندو و سیاه افریقائی آشکار است . یک بلوج عادی مانند افغانی پر هیبت نیست اگر چه مانند آنان موی بلند مجعد دارد که اغلب با روغن چرب شده است . بلوجها عشق و علاقه شدیدی به استقلال قبیله ای دارند و از این اینها که آنها را قاجار می خوانند نفرت دارند (جلد ۲ ص ۲۵۸ - ۲۵۹) قبایل بلوجی سرحد سنی هستند (جلد ۲ - ص ۲۶۲-۲۶۳). در دایرة المعارف بریتانیا قبل از ۱۸۹۲ بلوجهای خراسان را نزیر عنوان ایران صورت داده و تعداد آنها را ده هزار نفر ذکر کرده است (جلد ۱ ص ۱۷۹).

فهرست قبائل و گروههای نژادی - ۷۳۳

۴ - در خراسان افراد قبائل بلوجی وجود دارند (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ ص ۳۹۲).

۵ - معمولاً بلوجها را منسوب به افغانها میدانند ولی در طبقه سرکوتاه متوسط قرار دارند و میتوان آنها را هند و ایرانی خواند. برآورانی‌ها از لحاظ اندازه‌های بدنش بلوجی محسوب میشوند (هدون ص ۱۰۳).

۶ - بلوجها به نژاد هندو افغانی تعلق دارند. در جنوب با اعراب و در هشتر با جاتها و هندوها. و در شمال غرب با ترکها و در جنوب غرب با سیاه پوستان مخلوط شده‌اند و نمای مکران که بلوجی خالص بشمار می‌آیند از قبیله عرب کتران هستند (دیسکر ص ۵۰۸).

۷ - بلوجهای بادیه نشین که اصلاً از این ایان هستند با ایرانیها و ترکهای فعلی فرق دارند قد آنها معمولاً کوتاه‌تر و قیافه آنها نامنظم‌تر و زاویه صورت خیلی تیزتر است (ایوالو ص ۱۵۲).

۸ - قطعی است که در طی ده فرن گذشته عنصر بلوجی بسمت مغرب و گوشه جنوب غربی ایران بسط یافته است (ولیسون ۱۹۳۲ - ص ۶۹ - ۷۰).

بنجت

قبیله ترک که در کلان نادری ساکنند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ ص ۱۳۹).

بندوونی

۱ - یکی از قبایل کوچکتر بختیاری - بومی - طبق روایات از سوریه مهاجرت کرده‌اند (لایارد - ص ۷).

۲ - نقل نظر لایارد در باره اصل نژادی بندوونی (هوسى ص ۱۲۲).

بندیمه

سرکوتاهی آنان بیش از هزارها است ولی شاخص بینی آنها ۵۸/۹ و از نژاد بامیری هستند (هدون ص ۱۰۳).

۷۴۴ - مردم‌شناسی ایران

بنی رشید

از قبایل عرب خوزستان که تعداد افراد ذکور آنان متجاوز از ۵۰۰ است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۳۲۰-۳۲۲).

بنی صالح

از قبایل عرب خوزستان که تعداد افراد ذکور آن متجاوز از ۵۰۰ است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۳۲۰-۳۲۲).

بنی طرف

از قبایل عرب خوزستان که تعداد افراد ذکور آنان بیش از ۵۰۰ است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۳۲۰-۳۲۲).

بنی لام

بنی لام قبیله عرب در خاک عثمانی در منزهای غربی خوزستان است (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۳۲۰-۳۲۲).

بوانجه

- و جلالوند از قبایل کرد کرمانشاه زین فرمان سرتیپ کردی - تعداد خانوار هزار (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ - ص ۵۵۷).

بوذی

- ۱ - یکی از قبایل مدیها (هرودوت I - ۱۰۱).
- ۲ - شاپد تورانی (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۱ - ص ۹۵-۹۹).

بوسای

- ۱ - یکی از قبایل مدیها (هرودوت I - ۱۰۱).
- ۲ - شاپد آربائی (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۱ - ص ۹۵-۹۹).

فهرست قبائل و مجموعهای ترکی - ۷۳۵

پنجم

یکی از قبایل بادیه‌نشین قشقائی (ترک) در فارس و لارستان ۱۸۹۰ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ ص ۱۱۴-۱۱۲).

بهادرخانی

یکی از قبایل بادیه‌نشین قشقائی (ترک) فارس و لرستان ۱۸۷۵ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ ص ۱۱۴-۱۱۲).

بهارلو

- ۱- از قبایل بادیه‌نشین خمسه (عرب) فارس و لارستان ۱۸۷۵ و ۱۸۸۹ - ۱۸۹۰ (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ ص ۱۱۴-۱۱۲).
- ۲- اصلًا یکی از شعب شاملو (سوریه) - آکنون جدا و متشكل از ۲۵۰۰ خاقوار ساکن فارس و آذربایجان. در فارس آنها را بعلت آمدن از سوریه عرب می‌دانند (هتم - شیندلر ص ۴۸ بی بعد).
- ۳- یکی از پنج قبیله خمسه از نژاد ترک (ساکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۴۷۹).

بهارمحمدان

اندازه‌های جمجمه (دوخانیکف - ص ۱۳۳-۱۳۹).

پیات

قبیله بادیه‌نشین که بزبان قرکی آذربایجانی بشکل جفتانی نکلم می‌کنند .
قبیله فزلباش ترک . در جدول رسید الدین در میان قبائل قافار ذکر شده‌اند .
بعضی در آسیای صغیر و برخی در ایران مستقر شدند . در بخشی در شمال بروجرد و
خرم‌آباد سکوت دارند . بعضی از آنها در فارس و خراسان هستند و بعضی با ایل قاجار
ملحق شده و قبیله شامبیاقلو را تشکیل داده‌اند (هتم - شیندلر - ص ۴۸ بی بعد) .

بینالحاج

یکی از قبایل خوزستان که تعداد افراد ذکور آن متجاوز از ۵۰۰ نفر

است (کرزن ۱۸۹۲ جلد ۲ - ص ۳۲۰-۳۲۲).

پاتان

- ۱- یکی از عناصر عمده جمیعت افغانستان (بلیو ص ۱۳۰).
- ۲- جمیعت عمده مرزهای هندوستان و هنگام افغانستان پاتان نامیده می‌شوند. لانگورث دیمر میگوید پاتان اصطلاحی است که افغانها به بیکانکان اطلاق میکنند (سایکس، ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۲۱۶-۲۱۸).
- ۳- اچکزانی - پائی - د کاکا پاتان به نوع هند و ایرانی تعلق دارد (هدون ص ۸۶).

پارتاسنی

- ۱- یکی از قبایل هاد (هرودوت I - ۱۰۱).
- ۲- ممکن است آربان باشند (سایکس - ۱۹۲۱ - جلد ۱ - ص ۹۵-۹۹).

پارتی‌ها

- ۱- ساکن نواحی کوهستانی شوش بودند: مردم ناحیه اورال والنای با شاخص سر ۸۴-۸۰ (هوسوی ص ۱۳۶-۱۳۷). بررسی پنج جمجمه پارتی که در شوش حفاری شده نشان داد در میان آنها یک پارتی - سیاهپوست و یک ایرانی و یک نقر که نقص مصنوعی داشت و شاید رسمی بوده است که از توران آورده بودند وجود داشت (ص ۱۴۰ - ۱۴۳).
- ۲- بنظر میرسد که بعضی از مهاجمین مخلوطی از قبایل سفید و زرد (سیستها و پارتی‌ها) بودند (ورل ص ۴-۴).

- ۳- پارتاؤا - پارتیها اولین بار در زمان سناکریب و اسارهادون شناخته شدند. آسوریها در اول بین پارتیها و ایرانیها فرقی قائل بودند (هر تسفلد ۱۹۳۵ - ص ۹-۱۰).

پارسا

داریوش خود را پارسا یعنی ایرانی خالص میخواند. ممکن است نام قبیله

فهرست قبائل و صروههای نژادی - ۷۳۷

صحیح پاسارگاد باشد (لارس پادداشت به هرودوت ۱۲۵-۱۲۶).

پارسی

۱- بنا بنوشه هنوم- شیندلر در ایران ۸۰۰۰ پارسی است (کرزن ۱۸۹۲- جلد ۲ - ص ۴۹۲ - ۴۹۴) سرشماری ۱۸۷۸ تعداد پارسیهای کرمان را ۱۳۴۱ نفر معین کرد (کرزن - جلد ۲ - ص ۲۴۴- ۲۴۵) در بزد بین ۳۵۰۰۰ تا ۷۰۰۰ کبر با پارسی زندگی میکنند . در سال ۱۸۷۹ شیندلر ۱۲۴۰ نفر پارسی در شهر و ۵۲۴۰ نفر در ۲۶ دهانه از شهر را (جلد ۲- ص ۲۴۱- ۲۴۰).

۲- گبرها منسوب به پارسیهای هند هستند (دانیلو ستون ۱۰- ۱۹ و ۲۸-۲۶).

۳- در میان طبقات جامعه ایران اولاد ایرانیان باستان و شامل پارسیها هستند که نماینده مادها میباشند (فین ص ۴۲- ۴۳).

۴- نوع قدیمی تاجیل شهرنشین در پارسیها که در ۶۴۰ هیلادی بهندوستان مسافت کرده حفظ شده است (هدون ص ۱۰۲- ۱۰۳).

۵- پارسیها که از طبقه سر دراز (۷۷/۹) و قد متوسط (۱۶۵/۰) هستند از نوع آسودی یا هندو افغانی میباشند (دیکر ص ۵۰۲).

۶- بزد مرکز عمدۀ پارسیها و گبرها است (علی شاه ص ۲۱- ۲۰).

پارسیان (ایرانیان)

۱- ساکن کشوری هستند که تا جنوب دریای اریتره بسط دارد (هرودوت ۳۷- IV) از قبایل بسیار تشکیل یافته‌اند (I - ۱۲۵). جمجمه آنها با مقابله با جمجمه مصریها ترد و ضعیف است زیرا ایرانیها کلاهی بنام قیارا بس میگذارند (III - ۱۲).

۲- تقریباً همه قد و هیکل کوچک و صورت تیره با پر وده رنگ دارند . با هیبت هستند . چشمان بزر مانند و ابروی کعائی و بیوسته و ریش انبوه و موی دراز دارند (مارسلینوس XXIII - ۶ و ۷۵ و ۸۰).

۳- گبرها مانند ایرانیان امروز از نوع سیتاً خشن هستند (پیترو دولاواله ص ۱۰۶- ۱۰۵).

۷۳۸- مردم شناسی ایران

۴ - نژاد ایران طبیعتاً خشن است . نژاد باستادی و ناقص شبیه مغولها بودند زیبائی که در میان ایرانیان عصر حاضر وجود دارد میراث کنیزان چن کسی و گرجی است (شاردن ص ۴۳).

۵ - یک کتاب نسخه خطی متعلق به زمان شاه سلطان حسین جمعیت ایران را ۴۰۰ هیلیون نفر تخمین زده است . تخمین‌های دیگر عبارت است از شاردن ، ۴۰ میلیون . نیشکر عن جمعیت قندهار را ۴ میلیون و مغرب ایران ۶ میلیون نفر ذکر میکند که احتمال میرود مفروض بحقیقت باشد (ملکم - جلد ۲ - ص ۱۸۵). جمعیت ایران بعد از حمله افغان تقلیل یافت . بعد از آنها بر جمعیت مسلمان افزایش یافت و از یهودیها کاسته شد (جلد ۲ ص ۱۸۵ - ۱۹۵) ساکنین ایالات شمالی نژاد عالی هستند . قد آنها بلند نیست و صورت آنها از روگه زیتوئی گرفته تا رنگ سفید اروپای شمالی است (جلد ۲ - ص ۳۳۰).

۶ - زبانهای ایران غیر از فارسی هیچ‌یار نیست از نظر کی - کردی - لری - عربی (شوبل ص ۲۰).

۷ - تاجیکها ایرانیان حقیقی هستند . اقوام فردیک با آنها هیچ‌یار نیستند از افغانها کردیها - بلوچها - هایکانها یا ارامنه و اوستها و قسمت عمده جمعیت نیمه بادیه لشی و از توکها و مغولها یا افغانها میباشند (پریچارد ص ۱۷۱).

۸ - وستر گارد در ۱۸۴۳ کردی‌جمجمه‌های ایرانی را تأیید کرد، دو خابکف مخالف این نظر است (ص ۱۴۰).

۹ - ایرانیان آریانی از طبقه سردرازهای آسیا هستند (رتزیوس - ص ۱۱۲).

۱۰ - ایرانیان را تحت عنوان شعبه آرامائی طبقه بنده میکنند . دارای موی مشکی و چشم سیاه و پوستی که بیش از پوست اروپائیان با قاتل حسابی دارد و قد متوسط میباشند (اماکیوس دهالوی ص ۳۶).

۱۱ - ایرانیان که از گروه آریان هستند دارای منبعی شکل و پیشانی هریض و بینی برجسته و چشم انفی که اغلب آبی است و موی بور یا قهوه یا سیاه و ریش آبده میباشند . ایرانیها خود را تاجیک میخوانند و فلات ایران را نامند اشغال کرده‌اند . حتی در توران و قسمت غربی آسیا منکری وجود دارند و کلندی‌هایی در رومیه و سیبری به نشکنی داده‌اند (پرتوی ص ۷۰ و ۸۲-۸۳).

فهرست قبائل و سکونت‌های فرآمدی - ۷۳۹

۱۲- یکی از دلائل دیرآمدن ایرانیان بسمت مغرب آئشکه در کتاب سفر آفرینش ذکری از آنها نشده است (X: ۳۱-۱) (دوخانیکف ص ۴۳) کلمه تاجیک به همه کسانیکه در سواحل جیحون و اطراف آن خون ایرانی داشتند اطلاق می‌شد (ص ۷۷) سر تاجیک مانند سر ایرانیان دراز ولی استخوان پیشانی بزرگتر است و صورت آنها را بیضی ترشان میدهد. اسکلت آنها پرچشم‌تر از آن ایرانیان است. از ۱۴۸۷۰ نفر ایرانی از نواحی مختلف که از سر کنسولگری روس در ۱۸۵۷ در تبریز تقاضای روا دیده شد بیش از ۷۵ درصد چشم مشکی و قد متوسط یعنی ۱۳۰۰- ۱۵۰۰ داشتند. جمجمه در تاجیک پیشانی باریکتر و صورت بیضی شکل درازتر و چشم بزرگتر و خوش شکلتر و مژگان درازتر است. گونه و دهان و پاهای کوچکتر است (ص ۱۰۳- ۱۰۵). اندازه‌گیری ایرانیان ساکن نواحی مرکزی متوسط دوهوسه (۱۳۹.۱۳۴).

۱۳- تاجیکهای افغانستان نماینده ایرانیان باستانی ساکن کشور میباشند. همه فارسی زبانان افغانستان که هزاره با افغان یاسید نیستند تاجیک خوانده می‌شوند. این نام به ساکنین ایرانی قديم بدخشان نيز اطلاق میشود (بليوه ص ۱۰۹- ۱۱۰).

۱۴- شاخص سر ۸۴/۶۱. در عراق عجم جمعیت محلوظ از ترکمن و آربانهای عاد و پارس خود را عجمی مینامند (هوسی ص ۱۱۰). در دوره هخامنشی ایرانیان آربانی بر شوش نسلط داشتند (ص ۱۳۹) ایرانیها دارای شاخص مرسایر آربانها بودند که ۷۳ بود (ص ۱۳۶- ۱۳۷).

۱۵- در ۱۸۵۰ رالینسون جمعیت ایران را ۱۰ میلیون تخمین زد و در ۱۸۷۳ بعد از وبا و قحطی ۶ میلیون . طبق نظر هنوم - شیندلر جمعیت ایران در ۱۸۸۴- ۱۸۸۵ ۷'۶۵۳'۶۰۰ نفر و در ۱۸۹۱- ۱۸۹۲ ۸'۰۰۵'۵۰۰ نفر - در ۱۸۸۸ طبق نظر زولونارف ۶ میلیون بوده است (کرزن ۱۸۹۲- جاد ۲ ص ۴۹۲- ۴۹۴).

۱۶- اعراب ایرانیان ساکن شهرهای ایران را عجمی میخوانند. ایرانیها کم موقن از کردها و مز لقانی‌ها هستند. موی آنها مجعد یا صاف و لب متوسط تا کلفت و دندان متوسط تا بزرگ است. قد کوتاه (۱۶۵/۳) شاخص سر ۷۸/۴ (۷۵/۷- ۸۳/۵). حداقل قدر پیشانی ۱۰۳- عرض کوههای ۱۳۷- عرض فکین ۱۰۱/۰ . اکثریت ایرانیان از طبقه سر متوسط با مر درازند. جمجمه های

ایرانی بخصوص کبرها سر دراز با کوههای کوچک بینی باریک و صورت دراز (دانبلو).

۱۲ - پارسیها ایرانی هستند (اوچفالوی).

۱۳ - اکثر ساکنین قسمت شرقی عراق ایران ایرانی هستند و ساکنین نواحی کوهستانی بخصوص خالصند (هنوم - شیندلر ص ۴۸).

۱۴ - پارسیها مردم آریائی زبان و ایرانی هستند. در میان ایرانیان عصر حاضر نوعهای مختلف باهم مخلوط شده‌اند. از ایرانیان خالص سه نوع فرعی وجود دارد: سامی - ترکمن یا تاتار - شوشی (ریپلی ص ۴۴۲ - ۴۵۲).

۱۵ - قسمی از جمیعت ایران از اولاد ایرانیان قدیم و پارسی‌ها هستند. در تمام کشور فقط ده هزار زردشتی است (فین - ص ۳۴ - ۳۳).

۱۶ - احتمال می‌رود در حدود ۲ میلیون ایرانی در روسیه و امپراطوری عثمانی و امپراطوری هندوستان باشد (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۱ ص ۱۳ - ۱۴) مادها و پارسها شاید زندگایی شبیه بادیه نشینان امروز داشته‌اند (جلد ۱ ص ۱۷۱ - ۱۷۰). ایرانیها از شعب نژاد ایران هستند که از استیهای شمال خراسان وارد ایران شدند و فارس را اشغال کردند (جلد ۱ ص ۹۵ - ۹۹).

۱۷ - طبق بندesh اعراب و ایرانیها سامیها و آریانها در بادی امر از نژاد مشترک در مغرب آسیا هستند (مدی ۱۹۱۹ ص ۷۳۴). فن لوشان می‌گوید تاجیکها از اولاد ایرانیان قدیمند. بلیو می‌گوید در افغانستان تاجیکها را پاراسیون می‌گویند که نشایه نسبت و رایطه آنها با ایرانیان قدیم است (ص ۷۴۷ - ۷۴۸).

۱۸ - یکی از دو گروه نژادی ایران - تور دریکهای اصلی از استیهای تاجیک آسیائی اروپا با ایران آمدند و مادی و پارسی خوانده شدند ولی مهاجرت سامیها (اعراب) و همچنین حمله قبائل فرنگ نوی ایرانی را تغییر داده است. دو گروه ایرانی نهاده هیشود:

الف - فارسیهای باریک سر دراز حوالی نخست جمشید که پوست سفید و موی زیاد و ریش بلوطی و لگک دارند. مردمان بور چشم آبی بندرت دیده هیشود. آینها بغلور کلی از تور دریکهای اولیه هستند.

ب - لرها که بلندتر و تیره و نگتر و اغلب موی سیاه دارند و از نوع خیلی سر درازند با صورت بیضی و قیافه منظم و بنظر می‌رسد از شعبه‌های نژاد هدیشانه

فهرست قبائل و گروههای نژادی - ۷۲۱

پاژادی خیلی شبیه آن باشند (هدون ص ۱۰۳-۱۰۲) و نژادهند و مدیترانه شامل ایرانیها میشود (ص ۸۶).

۲۴ - پارسها هر دهی بودند از قبایل مادی (سایکس ص ۷۳-۷۴).

۲۵ - در میان اقوام ایرانی از همه مهمتر پارسیها هستند که به گروه جغرافیائی تقسیم میشوند؛ در مشرق خطی از استرآباد تا یزد ناکرمان تاجیکها هستند. در سمت غرب عجمی‌ها و بین اصفهان و خلیج فارس فارسیها (دیکر، ص ۵۰۶-۵۰۵).

۲۶ - مردم ایران بوسیله تماش با بادیه شینان آریائی‌زبان شمالی و بادیه شینان تورانی زبان مغول مخلوط شده‌اند (ورل ص ۱۲۴-۱۲۶).

۲۷ - ایرانیان غربی با پارسیها در تمام آسیای مرکزی تاجیک و دره غرب ایران کات شناخته میشوند (حسن ص ۷۹).

۲۸ - در سینین بین ۶۶۰-۶۸۰ قبایل ایرانی سوریه انتقال یافته‌اند شیه‌ای فعلی سوریه ممکن است از این قبایل باشند. در میان قبایل دروز عنصر ایرانی وجود دارد (هیتی ص ۲۴-۲۳).

۲۹ - نوشیروانی‌ها یک گروه ایرانی خالص در بلوچستانند. برای جمعیت ایرانی بلوچستان رجوع شود به قسمت تحت عنوان تاجیک (مکمون ص ۷).

۳۰ - از رسوم و سنن نژادی مشترک در ایران اثری نیست. نوع مخصوص ایرانی وجود ندارد. اولاد ساکنین اصلی که نسبتاً کم تغییر کرده‌اند در گیلان و مازندران یافت میشوند. در نواحی دیگر با بادیه شینان آریائی زبان شمالی از مشرق روسیه و مغولان تورانی زبان غرب سیبریه مخلوط شده‌اند (ویلسون ص ۱۹۳۲-۳۰-۲۸) و اسکندر ازدواج بین مقدونیها و زنان ایرانی را تشویق میکرد (ص ۳۱۶-۳۱۵).

۳۱ - پارسوا - پارسای ایرانی در نوشتہ‌های آسوری در ۸۳۶-۸۳۵ قبل از میلاد ظاهر میشوند. آسوریها در بادی اعر بین مادی و پارسی و بین ایرانی و پارتی فرق نمیگذاشتند (هرتسفلد ۱۹۳۵ ص ۶-۱۰).

۳۲ - ۵۰ هزار نفر ایرانی در قفقاز بیشتر یک گروه سیاسی هستند تا یک واحد نژادی (با چهارکف ص ۲۱ و ۲۳).

پارسیوأن

۱ - در افغانستان تاجیکها را اغلب پارسیوأن میخوانند (بلیو - ص ۱۰۹ - ۱۱۰).

۲ - ادعای بلیو که در افغانستان تاجیکها را پارسیوأن میخوانند نشانه رابطه آنها با این اینان باستان است (مدى ۱۹۱۹ - ص ۷۴۷ - ۷۴۸).

پازوگی (پازگی)

قبیله بادیه نشین کرد در خوار و درامین مشکل از هزار خانوار . زمانی قبیله فیرومندی بودند در فردیسکی ارض روم . در نیمة دوم قرن شانزدهم از هم پاشیده و فسمتی از آنها اینان مهاجرت کردند بعضی کردی و بعضی فر کی حرف میزند (هتروم - شیندلر ص ۴۸ بی بعد).

پاسارگاده

۱ - قبیله پارسی که کوردن بقیام علیه هادها و اداداشت (هرودوت I - ۱۲۵).
۲ - یونانیها آنها را پاسارگاده نیز خوانده‌اند ، این نام بعداً بیکی از قبایل کارمانیا اطلاق میشد (لارنس یادداشت به هرودوت I - ۱۲۵).

پامیری

پامیری (ایرانیان) : مو قهوة گاهی روشن همیشه البوه و موجدار با مجعد ، ریش قهوة یا روشن با پوست سرخ و سفید یا گندم گون . فد بلند تر از متوسط ۱/۶۶ - ۱/۷۰۷ - شاخص سر ۸۵ یا بیشتر . صورت دراز بیضی شکل . بیشی پاریک بر جسته عفایی یا راست چشم راست متوسط ولگ گاهی آبی شامل گلچا و تاجیک و واپسی و غیره . ایران و پامیر و نواحی مجاور شمال شرقی منجوریه (هدون ص ۲۷) . گلچاها خالصترین پامیریها هستند (ص ۱۰۳ - ۱۰۴) چونه و بندهای از اثرا د پامیری هستند (ص ۱۰۳).

پانچیا لیان

از قبایل پارس که بکشاورزی اشتغال دارند (هرودوت I - ۱۲۵).

فهرست قبائل و مجموعهای تراوی - ۷۹۳

پانیسجوریان

استرا ابو آنها راجزو قبایل ایران نام میبرد: ساکن ناحیه‌ای بنام پاتیشودارا بودند (لارنس - یادداشت به هرودوت I - ۱۲۵).

پلیسی

از قبایل ده نشین فشقائی (ترک) فارس ولارستان (کرزن ۱۸۹۰ - ۱۸۹۲ - جلد ۴ - ص ۱۱۶ - ۱۱۴).

پلو

پله طایفه خالص ترک در غور متعلق به خلنج (بلیو - ص ۱۰۰).

پلوس

پلوس در شمال کوئن - لون از جمیع خصوصیات جسمانی شبیه تاجیکها هستند (دیکر ص ۵۰۵ - ۵۰۶).

پورپیشه

قبیله بادیه نشین کرد اسقند آباد در اردهان که در زمستان بخاک ترکیه مهاجرت میکنند . ۳۰۰ خانوار (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ ص ۵۵۵ - ۵۵۷).

قات

۱ - در شمال غربی ایران بومیان آن مناطق را که تحت سلطه قره کاه استند نات می‌نامند. پیش رو دولاواله ۱۶۶۳ اوین اروپائی بود که از نانها ذکری کرده است (دوخانیکف ص ۷۷). احتمال می‌رود که در زمان ساسایان از آذربایجان آورده شدند و بیش از هر گروه دیگر ایرانی تحت نفوذ قره کاه واقع شدند و مدت ۱۵ قرن میان آنها زندگی کرده بودند. قد متوسط و صورت گرد و چاق و چشم سیاه که کوچکتر از چشم ایرانیان است . گردن آنها کوتاه و کلفت و بدن فربه و متمایل بچاقی و دست و پا نسبه کوچک قیافه تاریک و مو تیره و نسبه آبوه اگر چه کمتر از ایرانیان و تاجیکها (ص - ۱۱۴).

۷۴۴ - هردم شناسی ایران

- ۲ - شاخص سرتاپهای دامغان ۷۸/۷ (دایلوستون ۵۳ - ۵۵).
- ۳ - این ایمان غربی یا ایرانیان خالص در ایرانیان غرب قات خوانده میشود که شاید کلمه تحریف شده از ناجیک باشد (حسن ص ۷۹).
- ۴ - ۷۴ هزار قات در قفقاز هستند . بیک زبان هندو و ایرانی تکلم میکنند (باچما کفت ص ۲۱).

تاتار

- ۱ - در کردستان تاتار وجود ندارد (ملکم - جلد ۲ - ص ۴۰۷-۲۱۰).
- ۲ - هزارها تاتار از شعب مغولند (بلیو ص ۱۱۴-۱۱۳).
- ۳ - زلوتارف (۱۸۸۸) تخمین زد که در ایران بیک میلیون ترک و تاتار وجود دارد (کرزن ۱۸۹۲ جلد ۲ - ص ۴۹۴-۴۹۲). ترکی ایران شعبه‌ای از نژاد بزرگ ترکی یا ترکمن یا تاتار هستند (جلد ۲ - ص ۲۶۹) تاتار و ترکمن و ترک نام قابل تبدیل شعبه‌های بیک فامیل است . دائرة المعارف بریتانیا قبل از ۱۸۹۲ تاتارهای خراسان را صد هزار نفر ذکر میکند که متشکلند از افشارها و قاجارها (جلد ۱ - ص ۱۷۹).
- ۴ - ساکنین آذربایجان قوی و بلند و دارای موی مشکی و چشم سیاه هستند و بلهجه آذربایجانی زبان ترکی تکلم میکنند اگر چه شبیه تاتارها نیستند آنها را تاتار آذربایجانی میگویند (دایلوستون ۱۰-۱۹-۲۶-۲۸).
- ۵ - در جدولهای رشید الدین بیانها بنام قبیله تاتار ذکر کرده است (هشتم شیندلر - ص ۴۸ بعد).
- ۶ - تاتارهای آذربایجانی که از عناصر نژادی عمدۀ ایران هستند اگر چه بزبان ترکی تکلم میکنند بطور قطع از هر حیث ایرانی هستند . دومین شعبه فرعی نوع ایرانی مخلوطی است از ایرانیان خالص بازگهای از نژاد ترکمن یا تاتار در پیلی - ص ۴۴۲-۴۵۲).
- ۷ - مفوّلها یا تاتارها را چیزی‌ها بسه طبقه یعنی سفید و سیاه و تاتار وحشی تقسیم کرده بودند . شکل صحیح این کلمه در قدیم «نانا» بوده است . کلمه نار تار بطور عموم مورد قبول واقع شده زیرا شبیه کلمه تارتاروس میباشد (سابکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۷۱).

فهرست قبائل و سکونت‌های ترکی - ۷۳۵

- ۸- بعضی از قبایل کروه شرقی ترکی تعلق دارند (هدون ص ۳۱).
- ۹- منکلهای بلوچستان بدون شک از نژاد قاتارند (مکمون ص ۸).

تاجیک (تازیک، تازی، تازیک)

۱- قبایل که عصر حاضر یا ایرانیان حقيقی که ترکها آنها را کزلباش می‌نامند مردمی هستند که برای خوش سیماقی معروفند - فیفاقة منظم و صورت دراز بیضی و ابروان مشخص مشکی و چشمان سیاه غزالی دارند . تاجیکها در واقع مردم مشهوری هستند که در سراسر شرق پراکنده‌اند و نه تنها در شهرهای ایران بلکه در شهرهای ماوراءالنهر و کشورهای تحت تسلط ازبکهای تاتار سکونت دارند . بعضی ادعایدارند که تاجیکها قا مرزهای چین یا لااقل تا تبت پیش شده‌اند (پریچارد - ص ۱۷۱).

۲- ایرانیان که خود را تاجیک می‌خوانند فلات ایران را نا سند در تصرف دارند . حتی در توران و فست غربی آسیا مرکزی یافت می‌شود، در روسیه و سیبریه کلندی هائی تشکیل داده‌اند (پرقی - ص ۸۲-۸۳).

۳- قام تاجیک فقط در باره طبقه معینی از جمعیت مشرق و خراسان و سیستان و هرات در افغانستان بکار میرفت و در سواحل سیحون و آنسوی آن بهو کس که خون ایرانی داشت اطلاق می‌شد. اشتقاد کلمه تاجیک (دوخانیکف ص ۷۷ و ۸۷) . خود تاجیکها عربستان و ناحیه بغداد را اولین مسکن اجداد خود میدانند. (نقل از وود ص ۲۵۹). ولی تعداد آنها زیادتر از آنستکه بتوان آنها را اولاد چنگجوبان مهاجم عرب دانست. طبق نظر مونت استورات الفینستون تاجیکها یک ملت واحد قیستند بلکه در ناحیه وسیعی در آسیا در فستهای مجزا پراکنده شده‌اند . مردمان ده لشین و غیر متعدد ایران قیز تاجیک نامیده می‌شوند تا از مهاجمین ناتار تشخیص داده شوند و همچنین با مردم بادیه لشین که بنظر می‌رسد از نژاد ایرانی باشند اشتباه نشوند . حتی در قره‌کستان چین وجود دارند (ص ۹۳- ۹۴) . تاجیکها بلند قد و دارای موی مشکی و چشم سیاه هستند . سر آنها بدرازی سر ایرانیان است ولی استخوان پیشانی آنها بزرگتر است و همین امر صورت آنها را بیضی شکل تر از صورت ایرانیان غربی می‌سازد . چشم و دهان و بینی منظم است .

۷۸۹ - مردم شناسی ایران

بینی عمولاً راست و گاهی منحنی و برجسته‌تر از بینی مغولها است. مقدار موی آنها شبیه ایرانیان است. دیش آبوه، سینه و بازوها اغلب پوشیده از مو است. اسکلت تاجیک حجمی‌تر از اسکلت ایرانیان است. قد بین ۱۶۰ و ۱۷۰ که توسط وود در واخان ثبت شده است (ص ۱۰۳-۱۰۵) و تاجیکها و کبرها حداً کثیر صفات بدوي و اولیه را حفظ کرده‌اند (ص ۱۰۷-۱۰۸).

۴- اغلب پارسیون خوانده می‌شوند. هنرمندانه متعدد و پراکنده در افغانستان هستند و از حیث زبان و آداب و رسوم با ساکنین آن سرزمین فرق دارند. نماینده ساکنین ایران باستان هستند. تاجیک از کلمه فارسی قدیم که با عرب اطلاق می‌شد مشتق است. پتدریج این کلمه به نژاد مخلوط از عرب و ایرانی اطلاق شد. ممکن است تاجیک نام قدیمی روستائیان ایران باشد. امروز بهمراه فارسی زبانان افغانستان که هزاره و افغان و سید بباشند اطلاق می‌شود (بلیو ص ۱۰۹-۱۱۰).

۵- زیرعنوان مغول و آریان ثبت شده‌اند. کبرهایک مخلوط نژادی از تاجیک و عجمی‌ها می‌باشند (موسی ص ۱۰۳) شاخص سرتاجیک ۱۱۰/۸۲ (ص ۳۱) و تاجیکها در مرز شرقی ایران و در خراسان بین افغانستان و فارس زندگی می‌کنند. از لحاظ جسمانی شبیه عجمی‌ها هستند (ص ۱۱۸).

۶- عناصر ایرانی که تاجیک خوانده می‌شوند در سیستان وجود دارند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۱ - ص ۲۲۸) دالسرة المعرف بـیریتاییا قبل از ۱۸۹۲ تاجیکهای خراسان را زیر ایرانیان ذکر کرده: تعداد ۴۰۰ هزار نفر (جلد ۱ - ص ۱۷۹).

۷- گروه اساسی خراسان تاجیک است که شاخص سر او با شاخص سر ایرانیان کاملاً فرق دارد زیرا آنها از نوع سرکوتاه هستند و از این حیث بارمنی‌ها و یهودیها و آسوریها و مغولها بیشتر شبه است دارند. از لحاظ کوتاهی سر بختیاریها در درجه دوم واقع می‌شوند. شاخص سر تاجیکها در شهرهای مختلف از این قرار است: فرغانه ۵/۸۵ - زرافشان ۰/۸۴ - سمرقند ۰/۸۳ (دانلدو).

۸- تاجیکها مخلوطی هستند از ایرانیان خالص با توکمن و تافار (دبیلی ص ۴۵۲-۴۶۲).

فهرست قبائل و گروههای نژادی - ۷۴۷

۹- استان هرات نوسط تاجیکهای آریان اشغال شده است (سایکس ۱۹۲۱

جلد ۲-ص ۲۱۲).

۱۰- طبق نوشته بندesh ناز جد اول تازیها یا اعراب است (مدى ۱۹۱۹-ص ۷۳۳). در قسمتهای اول شاهنامه فردوسی اعراب را تازی و زبان آنها را زبان تازی میخواند (مدى ص ۷۳۷ و ۷۳۸) تاجیکها که امروز یکی از دو گروه نژادی عمدۀ ایران را تشکیل میدهند از اولاد اعراب ایرانی شده بازرسدشتی شده زمان اسکندر هستند. فن لوشان آنها را از اولاد ایرانیان قدیم میداند. دکتر بلیو میکوید در افغانستان تاجیکها را هنوز پارسیان میخواهند که نشانه رابطه آنها با ایرانیان بستان است. ذکر از آنها حتی در یک دعای زردشتی نشان میدهد که بعضی از اعراب با ایرانیان قدیم تماس از دیگری داشتند. بنابراین جای تعجب نیست که خصوصیات جسمانی آنان نیز تا حدی تغییر کرده باشد(ص ۷۴۷-۷۴۸).

۱۱- در ایران دو گروه بزرگ نژادی وجود دارد یکی تاجیکهای نوع قدیم که در پارسیانیکه در سال ۶۴۰ میلادی به هندوستان مهاجرت کردند نوع آنها باقیمانده دوم ایرانیان. تاجیکهای دشت مخلوطتر و سفیدتر از تاجیکهای کوهستانی با گلچیها هستند. اینها را میتوان ساکن اولیه محسوب داشت (هدون ص ۱۰۴-۱۰۳) رجوع شود به پامیری (ص ۲۲) و تاجیکهای ساکن بین سیحون و جیحون دور کستان مخلوط شده‌اند ولی سبتاً خود را از تهاجم ازبکها حفظ کرده‌اند (ص ۱۰۴-۱۰۳).

۱۲- در مشرق خطی از استرآباد به یزد و کرمان تاجیکها زندگی می‌کنند و همچنین در مغرب افغانستان و شمال غربی بلوچستان و غرکستان و افغانستان و قرقستان شوروی تا پامیر وجود دارند. پلوسها و سارتها و آذربایجانی‌های قفقاز شبهیه تاجیکها هستند. تاجیکها از نوع سرکوناه هستند (۸۴/۹) و قد آنها بلندتر از متوسط (۱۶۹/۰) است و اختلاط با توکها را نشان میدهد (دیکسر من ۵۰۵-۵۰۷).

۱۳- چینی‌ها اعراب را تازی باتاشی (که تعریفی است از کلمه فارسی تازی یا تاجیک) میشناختند.

ایرانیان غربی یا ایرانیان خالص در تمام آسیای مرکزی تاجیک و در ایران

۷۴۸- مردم‌شناسی ایران

غربی قات خوانده می‌شوند تا جیک کلمه فارسی وسطی تالیفی آرامانی است یعنی قبیله طالبی (حسن ص ۷۹).

۱۴ - تاجیکها که در بلوچستان قسمت ایرانی جمعیت شناخته می‌شوند و از قبایل عمدۀ محلی و طبقه کشاورز هستند از اینگونه هستند دهوارها یا دهفانها و دورزاده‌ها که تا مکران پست دارند (مکمون ص ۷).

۱۵ - هیاگین قد تاجیکهای کوهستانی ۱۶۵/۸۳ است. قد نشسته ۴۴/۸۶ شاخص نسبی قد نشسته ۱۸/۱۸ سر آنها متمایل به نوع خبلی سر کوتاه است. صورت باریک و از حیث بلندی متوسط. طول بینی ۱۴/۵۸ عرض ۴۰/۴۴ شاخص ۶۹/۴۴ در نیم خیمی راست و مغفر و محدب ۵۰/۶۴ درصد مقعر ۴۷/۱۱ درصد و محدب ۰۳/۴۴ درصد (کینزبرگ ص ۵۶-۶۳).

تاقچتادشی

- ۱ - نوع سر کوتاه که مانند قبیله بدوى در آناطولی زادگی می‌کنند (ربپلی- ص ۴۴۲-۴۵۳).
- ۲ - فن لوشان ناهماجی‌ها را از تمايندگان هیتی‌های باستانی می‌داند (هیتی ص ۱۵).

تاھوکی (تاھوکانی)

در بلوچستان ایران پیدا می‌شود. نژاد مردانه و فوی هستند (مکمون - ص ۸).

ترانگی

طایفه حقیقی ترک در غور متعلق به خلیج (بلیو ص ۱۰۰).

ترگمن

۱ - ترکمنها از نژاد ترک هستند که در قرن یازدهم و دوازدهم به بخارا در شمال آسیا و ارمنستان و گرجستان جنوبی و شیرستان و داغستان راه پیافند و در این نواحی بصورت بادیه نشینی زادگی می‌کنند و تراکمه و ترکمان و قزلباش

فهرست قبائل عرب و های نژادی ۷۹۹

نامیده میشوند. نام آنها مرکب است از ترک و کمن تنها اختلاف بین ترکمنها و ازبکها از لحاظ قبیله است و اینکه ازبکها ده نشین هستند. هر دو صورت پهن و چانه تیز و پوست روشن و ریش تناک و عضلات قوی و چشم کوچک هستند چینی‌ها دارند (ابری - مکی ص ۱۶).

۴ - ذیر عنوان مغول ذکر شده‌اند (هوسى ص ۱۰۳). قبایل خالص ترکمن در کیلان و مازندران سکنی دارند. از قم در خطی بین اصفهان و آباده و خاک عراق هجم است که ساکنین آن مخلوطی از ترکمن و آریانهای ماد و پارس هستند که خود را عجمی می‌نامند. شاخص سر ۸۲/۰ (ص ۱۱۰ بعد).

شاخص سر ارامنه جلفا ۸۶-۸۴ که آنها را مانند ترکمنهای خالص سر کوتاه مینماید (ص ۱۲۰). ارقام مربوط به جایگاه‌ها عنصر شدید ترکمن را نشان میدهد. شاخص سر ۷/۸۳ (ص ۱۲۶-۱۲۲).

۵ - زولونارف عده ترکمنها و جمشیدیهای ایران را ۳۲۰ هزار نفر تخمین می‌زند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۴۹۲-۴۹۴) و ترکهای ایران شاهدای از نژاد بزرگ که ترکی یا ترکمن یا قاتار می‌باشند (جلد ۲ - ص ۲۶۹) ترکمنهای دره‌گران و اترک معروف‌ترین قبایل ترک ایران هستند (جلد ۲ - ص ۲۷۰) تاتار و ترکمن و ترک سه نام قابل تبدیل شاخه‌های مختلف یک فامیل نژادی است. (جلد ۱ - ص ۱۷۹).

۶ - جمجمه‌های گیر ناحدی شبیه جمجمه ترکمن است (دانیلوستون ۱۳۹-۱۴۴). ترکمنها از طبقه نیمه سرکوتاه هستند و شاخص سر آنها ۰/۸۳ (ستون ۵۳-۵۵).

۷ - ارامنه از حیث جسمانی به ترکمنها بیشتر منسوب هستند تا به مردم آریائی زبان. یکی از شعب نوع ایرانی مخلوطی از ایرانی خالص با نژاد ترکمن یا قاتار است. عجمی، تاجیک، قاتار آذربایجانی، موی خشن متمایل بسیاهی، صورت پهن و استخوان گوفه بر جسته تر از آن ایرانیان خالص، سر عرضه بخصوص در میان مردم شمال شرق. آیا رکه از نژاد آلباین در آنها وجود دارد؟ (ریپلی ص ۴۴۲-۴۵۲).

۸ - ترکها و ترکمنهای ایران از قسل پارتها هستند (فین - ص ۳۲-۳۳).

- ۷ - در خراسان ترکمن هست (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۳۹۲).
- ۸ - ایلات ترکمن هستند ولی مزاجت نوعهای مختلف مانند قاجار بوجود آورده است (هدون ص ۱۰۲ - ۱۰۳). گروههای ترکمن بادیه‌نشین در پی مهاجرت ترکها از شمال ایران بسمت مغرب هجوم آوردند (ص ۹۲). ترکمنهای شرق دریای خزر قسمتی از گردش غربی ترکها میباشند (ص ۳۱۰).
- ۹ - ترکمنها گروهی از فرمان ابرالی هستند که در ایران و خیوه و بخارا و قفقاز و ماوراء قفقاز وجود دارند و عدد آنها در حدود یک‌میلیون نفر است که شامل طوایف زیر میگردد: چوار - عیوت - گوکلان - اخال - منوکه سارق - سالوره اوسای . همه مسلمانند . بعضی بنظر میرسد نوع نورديك اویله را حفظ کرده باشند ولی معمولاً مخلوط شده‌اند (بکستون ۱۹۲۹ - ص ۶۲۳).
- ۱۰ - ترکمنهای خراسانی ترکی حرف میزنند (ویلسون ۱۹۳۲ - ص ۶۸ - ۶۹).

ترکها

- ۱ - اختلاف قبائل ترک در خراسان پیدا میشود (ملکم - جلد ۲ - ص ۲۱۶).
- ۲ - زبان ترکی از حيث تعداد خیلی زیاد است . شامل چهل و یک فامیل یا شعبه و ۴۲۸ هزار نفر است . قبایل افشار و قاجار قویترین این قبایلند (شوبلر - ص ۲۰).
- ۳ - بعضی از قبایل قبیمه بادیه نشین ایران ترک هستند (پریچارد - ص ۱۷۱).
- ۴ - گندوزلو یکی از قبایل ترک است جاگکی گرمیز و سرد سیر از اثراد ترکند (لایارد - ص ۷).
- ۵ - جمجمه‌های بختیاری و قهرانی از حيث عرض بوسیله اختلاط با ترک تغییر کرده است (دوخانیکف ص ۱۰۹) ارامنه بوسیله سامیها و ترکها خیلی زیاد تغییر کرده‌اند (ص ۱۱۲). قاتها بیش از سایر ایرانیان نوسط گروههای ترک که حدود ۱۵ قرن بین آنها زندگی کرده‌اند قحت نفوذ واقع شده‌اند . (ص ۱۱۴). اندازه‌های جمجمه زیر نام تواریخان داده شده‌است (ص ۱۳۲).
- ۶ - ازبکها ، ترکمنهای سیحون و آسیای صغیر و قبایل متحرك شمال ایران و وشمایها همه ترک هستند (ابری - مکی ص ۱۶).

فهرست قبائل و گروههای ترکی - ۷۵۱

- ۷ - نویسنده‌گان ایران باستان دشمنان خود را در سمت شمال ترک می‌خواهند (بلیو - ص ۱۰۹ - ۱۱۰) وقتی خلیجی‌ها وارد خود شدند شامل طوابیف حقیقی ترک از قبیل هوتک و توخی و اندر و تراکی و تلر و پولر بودند (ص ۱۰۰).
- ۸ - بعضی از ایلات ترک هستند (هوسى ص ۱۱۹). لاپارد میگوید گندوز‌لوها افشار ترک و جانکی‌ها ترک هستند (ص ۱۲۲). راجع به جانکی‌ها اختصار قوی میروند که یک قبیله ترک‌کشوری که در اشغال لرها بود گرفته و با آنها مخلوط شدند (ص ۱۲۶ - ۱۲۷).
- ۹ - طبق گفته هنوم - شیندلر در سال ۱۸۸۴ در حدود ۱۴۴ هزار فامیل ترک در ایران وجود داشت. زولوتارف (۱۸۸۸) ترکها و تاتارهای ایران را یک میلیون نفر تخمین میزند (کرزن ۱۸۹۲ - جلد ۲ - ص ۴۹۲ - ۴۹۴). ترکها که یکی از چهار طبقه قبایل ایرانی از شعب ترکی و ترکمن و تاتار میباشند. اکثریت ترکها اسکان یافته و ده نشین اند (جلد ۲ - ص ۲۶۹ - ۲۷۰) در میان قبایل ترک ایران که عده آنها در شمال و شمال غرب از همه زیادتر است معروفترین آنها قبایل قاجار و افشار و قوه‌گوز او همدان و شاهسون‌های اردبیل و قوکمنهای کرگان و اترک و فشقائیهای فارس و لارستان هستند (جلد ۲ - ص ۲۷۰). در کردستان عناصر ترک وجود دارد (جلد ۱ - ص ۵۴۹) قبایل مهاجر فارس و لارستان قسمتی از ترک هستند که عمده‌ترین آنها قبایل قشقائی است (جلد ۲ - ص ۱۱۲ - ۱۱۴). تاتار و ترکمن و ترک نامهای قابل تبدیل شعب مختلف یک فامیل هستند (جلد ۱ - ص ۱۸۹) ساکنین کلان‌نادری ترک از قبایل جلابر و بنجه هستند.
- ۱۰ - بعداز ادوار ما قبل تاریخ آریانها با قبایل ترک مخلوط شدند (دانیلو - ستون ۱۰-۱۹ و ۲۶ - ۲۸).
- ۱۱ - دو شهرها بخصوص در تهران اختلاط خون ترک زیاد است. خلنج-های بادیه نشین ترک هستند. همه قبایل قزلباش ترکند (هنوم - شیندلر ص ۴۸ بیعد).
- ۱۲ - ترکها از نسل پارتها هستند (فین - ص ۳۲ - ۳۳).
- ۱۳ - در خراسان (سایکس ۱۹۲۱ - جلد ۲ - ص ۳۹۲). آینه لو و بهارلو و باصری و نفر خمسه از نسل ترک هستند (جلد ۲ - ص ۴۷۹). قبیله قاجار از

- ۱۳ - نژاد ترکمند (جلد ۲ - ص ۲۷۷) .
- ۱۴ - مردم ایران ترکها را تحت فتوح شدید قرار دادند (لوفر ۱۹۱۹ - ص ۱۸۵) .
- ۱۵ - هجوم قبایل ترک نوع ایرانی را تغییر داده است (هدون ص ۱۰۲) . آذربایجانیهای ایران و آذربایجانیهای قفقاز که کم و بیش با ترکها مخلوط شده‌اند زیر گروه ایران و مدیترانه قرارداده شده‌اند (ص ۸۶) . تسلط ترکها بر فارسیه سیحون در اواسط قرن ششم میلادی منتج به مهاجرت قبایل ترک بسمت ایران و آسیای صغیر گردید . ترکان سلجوق در اوآخر قرن یازدهم آن ناحیه را اشغال کردند و بدنبال آنها ترکان عثمانی آمدند . کلمه ترک در آسیای صغیر و اروپا لازمه‌انی از نژاد ترک بودن نیست زیرا کسانی را که بدین اسلام درآمدند نیز ترک می‌نامیدند (ص ۹۷) .
- ترکی : موتاریک . آنبوه روی صورت ، رنگ قیافه سفید متمایل به زرد کمی متمایل به قهوه‌ای ، قد متوسط تا بلند ۱/۶۷۵ با نماییل بچاقی ، سر کوتاه بلند (شاخص سر ۸۵-۸۷) صورت بیضی دراز ، استخوان گونه پهن ، بینی راست نسبتاً برجسته ، چشمان مشکی غیر مغولی ، ولی اغلب حاشیه خارجی پلک چشم فاشه است ، لب کلفت ، موطن اصلی آسیای غربی (ص ۳۱) .
- ۱۶ - بلوچیها در شمال غربی مخلوط با ترکها هستند (دیکر ص ۵۰۸) .
- ۱۷ - ترکها دارای شکل سر کوچک هستند قد متوسط و زوایای صورت برجسته و قیافه نا منظم دارند (ایواووس ۱۵۳) .
- ۱۸ - ترکمنها گروهی از ترکان ایرانند (بکستون ۱۹۲۹ ص ۶۲۳) .
- ۱۹ - دوین حرکت بزرگ بادیه اشینی در ایران حمله ترکها از مغولستان در قرن هشتم بود . ترکها به آذربایجان راه یافتند (دیلسون ۱۹۳۲ - ص ۶۹ - ۷۰) در فارس و لرستان قبایل ترک یافت می‌شود (ص ۳۴-۳۳) .

تکالو

قبیله فزلباش ترک در ۱۵۳۱ از هم پاشید و به عنوان قبیله از تاریخ محو شد (هنوم - شیندلر - ص ۴۸ پیش) .